

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Hindi (Paper - VII)
हिंदी साहित्य का इतिहास

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

11. आचार्य रामचंद्र शुक्ल ने आधुनिक—काल को ---- कहा है।
 - अ) नवजागरण काल
 - ब) पुर्ण जागरण काल
 - क) पद्यकाल
 - ड) गद्यकाल

12. 'मैला आँचल' ---- का प्रमुख उपन्यास है।
 - अ) नरेश मेहता
 - ब) प्रेमचंद
 - क) फणीश्वर नाथ रेणु
 - ड) शिवपूजन सहाय

13. खड़ीबोली का पहला कवि ---- को माना जाता है।
 - अ) मैथिलीशरण गुप्त
 - ब) द्विवेदी
 - क) श्रीधर पाठक
 - ड) प्रसाद

14. प्रयोगवादी काव्यधारा के प्रवर्तक ---- को माना जाता है।
 - अ) अङ्गेय
 - ब) प्रसाद
 - क) बाबू गुलाबराय
 - ड) वियोगी हरि

प्र. 2	निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर चार—पाँच वाक्यों में लिखिए।	14
	1. केशवदास की प्रमुख कृतियों के नाम लिखिए।	
	2. रीतिकाल के लिए कौन—से नाम प्रयुक्त हैं?	
	3. आ. नगेंद्र के अनुसार रीतिबद्ध कवि कौन है?	
	4. रीतिकालीन वीर काव्यधारा के कवियों के नाम लिखिए।	
	5. आधुनिक काल के प्रमुख पाँच नाटककारों के नाम लिखिए।	
	6. हिंदी की प्रमुख पत्रिकाओं के नाम लिखिए।	
	7. मैत्रेयी पुष्पा के चार उपन्यासों के नाम लिखिए।	
	8. साठोत्तरी कविता की कोई एक सामान्य प्रवृत्ति लिखिए।	
प्र. 3	अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।	08
	1. मार्क्सवादी	
	2. आर्य समाज	
	3. घनानंद	
	ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।	06
	1. रहीम	
	2. कृष्णा सोबती	
	3. संस्मरण	
प्र. 4	रीतिकाल के शृंगारेत्तर साहित्य का परिचय दीजिए।	14
	<u>अथवा</u>	
	हिंदी उपन्यास साहित्य का उद्भव और विकास लिखिए।	
प्र. 5	छायावादी कविता की सामान्य प्रवृत्तियाँ लिखिए।	14

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
English (Paper – VII)
POSTCOLONIAL LITERATURE

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) Benjamin Zephaniah supports Rastafarian Movement which believes in _____.

a) Non-vegetarianism	b) Vegetarianism
c) Materialism	d) Eurocentric views
- 2) _____ is honorary patron of the Vegan Society.

a) Ngugi wa Thiong'o	b) Homi Bhabha
c) Benjamin Zephaniah	d) Partha Chatterjee
- 3) “*An den I got a dread degree/ in Dreadful GhettoLOGY*”, these lines occur in _____.

a) <i>Dis Poetry</i>	b) <i>The Death of Joy Gardener</i>
c) <i>The Race Industry</i>	d) <i>Save Our Sons</i>
- 4) The speaker in Benjamin Zephaniah’s *Save Our Sons* tries to save black people from the _____.

a) silent prayer	b) silent guns
c) silent words	d) silent music
- 5) Benjamin Zephaniah mentions the folk dance form of Australia in ***Everybody is Doing it*** which is _____.

a) Fox Trot	b) Marimba
c) Sambha	d) Didgeridoo
- 6) The ‘devil’ in Ngugi wa Thiong'o’s ***Devil on the Cross*** symbolically represents _____.

a) colonialism	b) imperialism
c) capitalism	d) all the above
- 7) Margaret Laurence’s ***A Jest of God*** is chiefly concentrates on _____ relationship.

a) mother-daughter	b) husband-wife
c) white-black	d) capitalist-labour
- 8) The literal meaning of the title ***A Jest of God*** _____ on Rachel Cameron’s life.

a) God’s mockery and fun	b) God’s grace and kindness
c) God’s favour and service	d) God’s wrath and anger
- 9) Ngugi wa Thiong'o’s ***Devil on the Cross*** was first published in _____.

a) 1970	b) 1980
c) 2000	d) 2010

- 10) Homi Bhabha thinks *cultural diversity* as _____ object where culture is an object of empirical knowledge.

 - a) a discriminative
 - b) an authoritative
 - c) an intertextual
 - d) an epistemological

11) According to Homi Bhabha, a culture in _____ is ambivalent.

 - a) first space
 - b) second space
 - c) third space
 - d) fourth space

12) _____ questions media as an authentic voice in recent representation of indigenous people in Australia.

 - a) Marjery Fee
 - b) Gareth Griffiths
 - c) Homi Bhabha
 - d) Partha Chatterjee

13) Partha Chatterjee describes the third model Russification which involves in the imposition of _____ from the top authority.

 - a) cultural heterogeneity
 - b) cultural ambivalence
 - c) cultural homogeneity
 - d) religious fanaticism

14) _____ replies to the question whether non-natives or whites can write about natives in her seminal essay *Who can Write as Other?*

 - a) Homi Bhabha
 - b) Gareth Griffiths
 - c) Mariery Fee
 - d) Partha Chatterjee

Q.2 Answer the following questions in brief. (Any seven)

14

- a)** Bring out the significance of language used in *The Race Industry*.

b) Figure out the importance of reggae rhythm used in *Dis Poetry*.

c) Bring out the consequence of migration as narrated in *The Death of Joy Gardener*.

d) Mention the central idea that is brought in Benjamin Zephaniah's *Dis Poetry*.

e) Why does the speaker in *Save Our Sons* insist blacks to cry publically?

f) How does Benjamin Zephaniah advocate the importance of folk dances in *Everybody is Doing It?*

g) Why does Benjamin Zephaniah employ recipe form in the poem *The British*?

h) How does the poem *Dis Poetry* become a personal discourse of the poet?

Q.3 a) Write brief answers to any two of the following questions:

08

- a) Write brief answers to any TWO of the following questions:

 - 1) What are the key features of race and ethnicity?
 - 2) Define the term *race*.
 - 3) Why does quest for identity become quintessential in postcolonial literature?

b) Write answers to any two of the following questions in brief:

06

- 1) How does decolonization play major role in the resistance of colonial politics?
 - 2) Bring out the major features of any one ethnic group from the texts you have studied.
 - 3) How does the issue of gender reflect in postcolonial literature?

Q.4 Critically discuss major postcolonial policies represented in Ngugi wa Thiong'o's *Devil on the Cross*.

OR

Write a note on the major postcolonial issues as reflected in Margaret Laurence's *A Jest of God*.

Q.5 Write a note on Partha Chatterjee's views on false models to understand the national culture as discussed in his seminal essay ***Nationalism as Problem***.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Kannada (Paper - XIV)
STUDY OF SPECIAL FORM: VACHAN

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

- Ques. 1** ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ವಚನ ಪಿತಾಮಹ ಎಂದು ಹೇಶರಾದವರು –
 - 1) ದಾಸಿಮಯ್ಯ
 - 2) ಹಳಕಟ್ಟಿ
 - 3) ಅಲ್ಲಮ
 - 4) ಸಿದ್ಧರಾಮ
 - 2) ಅಕ್ಷಮಹಾದೇವಿಯ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ –
 - 1) ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ
 - 2) ಮಲ್ಲಯ್ಯ
 - 3) ಬಸವಣ್ಣ
 - 4) ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ
 - 3) ಗುಹೇಶ್ವರ –
 - 1) ಕುಶ್ವರ
 - 2) ಅಲ್ಲಮ
 - 3) ಸಿದ್ಧರಾಮ
 - 4) ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ
 - 4) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಹೌದು, ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಹೌದು –
 - 1) ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ಥಾಮಿ
 - 2) ಮೂರ್ತಿ
 - 3) ಕಲಬುಗ್ರ
 - 4) ನಾರಾಯಣ
 - 5) ‘ವಚನೋದ್ಯಾನ’ ರಚನೆಕಾರ –
 - 1) ಸತ್ಯಾಜಿ
 - 2) ಸರ್ವಾಜಿ
 - 3) ಮೂರಜಗಂ
 - 4) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣೀಕ
 - 6) ಆದಿ ವಚನಕಾರ –
 - 1) ಕೇಶಿರಾಜ
 - 2) ದಾಸಿಮಯ್ಯ
 - 3) ಅಲ್ಲಮ
 - 4) ಪಂಪ
 - 7) ಶಬ್ದಕ್ಷೇತ್ರ ಎಂತಯ್ಯಾ? –
 - 1) ಅಂಜಿದಡೆ
 - 2) ನಾಚಿದಡೆ
 - 3) ಅತ್ತಡೆ
 - 4) ಮರೆಪಡೆ
 - 8) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಮಲ್ಲಿಕಾಜುನ.
 - 1) ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ
 - 2) ಕಪಿಲ
 - 3) ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ
 - 4) ಗುಹೇಶ್ವರ
 - 9) ಹರಿದ ಗೋಣೆಯಲೊಬ್ಬ ತುಂಬಿ.
 - 1) ಜೋಳ
 - 2) ಗೋಧಿ
 - 3) ಅಕ್ಕಿ
 - 4) ಕಳವೆ
 - 10) ಲೋಕದ ನೀವೇಕೆ ತಿದ್ದುವಿರಿ? –
 - 1) ತಪ್ಪು
 - 2) ಮನಸ್ಸು
 - 3) ಜೀಜ್ವೆ
 - 4) ಡೋಂಕು
 - 11) ಸಿದ್ಧಯ್ಯ ಪುರಾಣೀಕರ ಕಾವ್ಯ ನಾಮ –
 - 1) ಆನಂದಕಂದ
 - 2) ಸತ್ಯಾಜಿ
 - 3) ಕಾವ್ಯಾನಂದ
 - 4) ಯೋಗೀಶ್ವರ
 - 12) ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣುಲ್ಲ, ಹೆಣ್ಣು ಅಲ್ಲ.
 - 1) ಸ್ತೀ
 - 2) ಮಾಯೆ
 - 3) ಶಕ್ತಿ
 - 4) ಗಂಡಲ್
 - 13) ನುಡಿದರೆ ಮಾಣಿಕ್ಯದ ಯಂತಿರಬೇಕು.
 - 1) ಬೆಳಕು
 - 2) ಪ್ರಕಾಶ
 - 3) ದೀಪ್ತಿ
 - 4) ಸಲಾಕೆ
 - 14) ನನ್ನ ನೆಟ್ಟಿನ ವಾರ ಪತ್ತಿಕೆ –

ಪ್ರ. 2 ಏಳಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ –

- 1) ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು.
- 2) ಅಕ್ಕ ಮಹಾದೇವ ನುಡಿಸಿದ ಪ್ರಾಣೀ ಪಕ್ಷಿಗಳು.
- 3) ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ತವರುಮನೆ
- 4) ಕೊರಡು ಯಾವಾಗ ಹೊನರುತ್ತದೆ.
- 5) ಪಂಚಾಚಾರಗಳು ಯಾವವು?
- 6) ಶ್ರೀಕರಣ ಶುಧಿ ಎಂದರೇನು?
- 7) ವಚನಗಳ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು?
- 8) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಚನ –

ಪ್ರ. 3 ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ –

- 1) ವಚನೋದ್ಯಾನ
- 2) ಸಿದ್ಧರಾಮ
- 3) ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ

ಪ್ರ. 4 ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ –

- 1) ಅಕ್ಷನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಭಾರ.
- 2) ಬಸವಣ್ಣನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ಪ್ರಾಣೀ-ಪಕ್ಷಿಗಳ ರೂಪಕ.

ಪ್ರ. 5 ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ –

ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನ ಸಾಧಾರವಾಗಿ ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

Seat
No.

Set

P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Urdu (Paper - VII)
URDU SHAERI 1857 KE BAAD

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

1. صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پری کیجیے:-

- (1) ساحر لدھیانوی نے _____ دنیا سے وابستہ ہو کت خوب شہرت پائی -
 قلمی، سیاسی، مزبیی، سماجی-
- (2) "ئی دنیا کو سلام" _____ کی مشہور تخلیق ہے -
 حسرت موبانی، جگر مراد آبادی، سردار جعفری، احمد ندیم قاسمی -
- (3) ترقی پسند کے تحریک کے شدت پسند علمبردار _____ کے کلام میں انقلاب اور
 اشتراکیت کے عناصر زیادہ نمایاں ہیں -
 حسرت موبانی، علی سردار جعفری، ناصر کاظمی، ن.م. راشد، احمد ندیم قاسمی -
- (4) دوپا _____ شاعری کی مشہور صنف ہے -
 بندی، انگریزی، فارسی، عربی -
- (5) شیخ ابوالحسن ہجویری نے _____ میں گیتوں سے متعلق خیالات کا اظہار کیا ہے -
 کشف الاسرار، اسرار خودی، کاشف الحقائق، بزم صوفیہ -
- (6) ترقی پسند مصنفین کا پہلا اجلاس لکھنؤ میں _____ کی صدارت میں ہوا -
 سردار جعفری، احمد ندیم قاسمی، پریم چند، احمد ندیم قاسمی -
- (7) اسرار الحق مجاز ۱۹۱۱ء میں بارہ بنکی کے قصبه _____ میں پیدا ہوئے -
 تھانہ، سکندرہ، پانی پت، روڈلی -
- (8) _____ کا شعری مجموعہ "پہلی بارش" شعری ادب میں ایک خصوصی اہمیت کا حامل ہے -
 ناصر کاظمی، ن.م. راشد، احمد ندیم قاسمی، شاد عارفی -
- (9) شاد عارفی کی نظم ہے -
 پرانا قلعہ، رائے گڑھ قلعہ، لال قلعہ، ستبہ گڑھ قلعہ -
- (10) ناصر کاظمی کا آبائی وطن _____ ہے -
 اجمیر، دبلي، انبالہ، لکھنؤ -
- (11) رات کے ماتھے پر آزردہ ستاروں کا بھوم = صرف خورشید درخشاں کے نکلے تھے ہے - مندرجہ بالا
 شعر _____ کی نظم کا شعر ہے -
 سردار جعفری، ساحر لدھیانوی، مخدوم محی الدین، حسرت موبانی -
- (12) _____ کی نظم "رات اور ریل" انقلابی رومانیت کا بڑا دل آویز نمونہ ہے -
 مخدوم، شاد عارفی، میرانجی، مجاز -
- (13) ڈھول بجتے بین دھما دھم کی صدا آتی ہے - فصل کھٹتی ہے لچکتی ہے بچھی جاتی ہے - مندرجہ
 بالا شعر کے شاعر _____ ہیں -
 فیض، ساحر لدھیانوی، احمد ندیم قاسمی، جگر -
- (14) ہم کو مٹا سکے یہ زمانے میں دم نہیں + ہم سے زمانہ خود ہے زمانے سے ہم نہیں - مندرجہ بالا شعر
 شاعر کی شعری تخلیق ہے -
 فانی بدایونی، جگر مراد آبادی، حسرت موبانی، فیض احمد فیض -

14

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے - (کوئی سات)
- ۱) صنف مہیا سے کیا مراد ہے؟ اسکی تعریف لکھیے -
 - ۲) صنف "دوبا" سے متعلق مختصر معلومات لکھیے -
 - ۳) گیت کو کلچر سے تعلق رکھتا ہے۔ وضاحت کیجئے -
 - ۴) فانی بداعیونی کے کلام میں کون سا عنصر نمایاں ہے؟
 - ۵) جگر مراد آبادی کے دو دیوان کے نام لکھیے -
 - ۶) سردار جعفری کو کون سے انعامات و ایوارڈ سے نوازا گیا؟
 - ۷) ۱۹۳۵ میں پیرس میں منعقد ہونے والی ترقی پسند تحریک کی کانفرنس میں بندوستان کی نمائندگی کن لوگوں نے کی تھی؟
 - ۸) فیض احمد فیض کے چند مجموعہ کلام کے نام لکھیئے ؟

08

۳. الف) مندرجہ ذیل کسی دو موضوعات پر اظہار خیال لکھیے -

۱. مخدوم محبی الدین کی ادبی خدمات قلمبند کیجئے -
۲. ساحر لدھیانوی کے کلام کے موضوعات پر اظہار خیال کیجئے -
۳. فانی کی غزلوں میں روایت پسندی پر اظہار خیال کیجئے -

06

- ب) مندرجہ ذیل کسی دو پر مختصر نوٹ لکھیے -

۱. اردو کے روایت پسند غزل شعراء -
۲. جدیدیت کے علمبرداروں میں ناصر کاظمی -
۳. میرانجی کی شاعری کی خصوصیات -

14

۴. مفصل جواب لکھیے - (کوئی ایک)

- ۱) ترقی پسند شعرا میں علی سردار جعفری کا مقام معین کیجیے -
- ۲) اردو غزل گو شعرا میں حسرت موبانی کے کلام کی شعری خوبیوں کو نمایاں کیجیے -

14

۵. یہ قول آل احمد سرور "فیض صاحب طرز ہونے کے ساتھ ساتھ ایک با شعور شاعر بھی بین" سرور صاحب کے اس قول کی روشنی میں فیض کی شاعری کی نمایاں خصوصیات پر تبصرہ کیجیے -

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - III)
HISTORICAL APPLICATION IN TOURISM

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word :

14

SLR-HW-205

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a)** What is the Museum?
 - b)** State the types of museum?
 - c)** How is the documentation of the objects in museum made?
 - d)** Give the information of Art section in National Museum at Delhi.
 - e)** Describe the archaeological section in National Museum Kolkata.
 - f)** State the Charminar in Daulatabad fort.
 - g)** Give the information of Mysore palace.
 - h)** State the historical importance of Panipat city.
 - i)** Describe the tourist importance of Shrirang Pattanam.
 - j)** State the names of the martyrs who were hanged by the British in 1930.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a)** Red Fort (Delhi)
 - b)** Kailash temple - Ellora
 - c)** Tourist places - Hampi
 - d)** Coronation of Chh. Shivaji Maharaj

Q.4 What is the meaning of museum and explain the aim and functions of museums.

OR

Why tourist are attracted towards the Salar Jung museum at Hyderabad.

Q.5 Describe the importance of Daulatabad fort at Daulatabad as a historical and tourist place.

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दशवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवड़ा :

14

- एशियाटिक सोसायटी ऑफ बंगालची स्थापना —— यांनी केली.
अ) सर जॉन मार्शल ब) विल्यम जोन्स
क) जेम्स प्रिन्सेप ड) डॉ. वॉलिश
 - भारतातील पहिले संग्रहालय —— या डॅनिश शास्त्रज्ञाच्या प्रेरणेमुळे स्थापन झाले.
अ) डॉ. वॉलिश ब) विल्यम जोन्स
क) सर जॉन मार्शल ड) जेम्स प्रिन्सेप
 - रोमन सम्राट प्रसिद्ध चित्र —— या वस्तुसंग्रहालयात आहे.
अ) श्री भवानी संग्रहालय – औंध
क) छत्रपती शिवाजी वस्तुसंग्रहालय – मुंबई ब) सालारजंग संग्रहालय – हैदराबाद
ड) राष्ट्रीय संग्रहालय – दिल्ली
 - या किल्ल्यामध्ये शिवाजी महाराजांची समाधी अस्तित्वात आहे.
अ) शिवनेरी ब) रायगड
क) प्रतापगड ड) राजगड
 - पर्यटकांचे आकर्षण असलेले सालारजंग म्युझियम —— या शहरात आहे.
अ) मुंबई ब) कोलकत्ता
क) दिल्ली ड) हैदराबाद
 - कोलकत्ता येथील इंडियन म्युझियम ची स्थापना —— मध्ये झाली.
अ) 1814 ब) 1851
क) 1921 ड) 1949
 - पर्यटकांचे आकर्षण असलेला जिंजी हा किल्ला —— या राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) तामीलनाडू
क) कर्नाटक ड) आंध्रप्रदेश
 - पदमपाणीचे प्रसिद्ध चित्र —— येथील पर्यटन स्थळावर आहे.
अ) भाजे ब) कार्ले
क) अंजठा ड) वेरुळ
 - एलिफंटा लेण्यातील —— हे मुख्य आकर्षण आहे.
अ) विष्णू ब) विघ्न
क) सूर्यमूर्ती ड) त्रिमुर्ती शिव
 - या सेनापतीने श्रीरंगपट्टणमच्या लढाईत टिपू सुलतानाचा पराभव केला.
अ) लॉर्ड कॅनिंगहॅम ब) लॉर्ड वेलस्की
क) ऑर्थर वेलस्की ड) लॉर्ड कनिंग
 - इतिहास प्रसिद्ध पानीपत शहर —— या नदीवर वसलेले आहे.
अ) गंगा ब) भागीरथी
क) सिंधू ड) यमुना
 - सोलापूरमध्ये लागू केलेला लष्करी कायदा ब्रिटीशांनी —— मध्ये रद्द केला.
अ) 1925 ब) 1927
क) 1930 ड) 1931

13. वेरुळ येथील प्रसिद्ध कैलास मंदिर —— या सत्ताधीशांच्या काळात खोदले गेले.

अ) सातवाहन	ब) पल्लव
क) राष्ट्रकुट	ड) चालुक्य

14. महाराष्ट्रातील —— हे मंदिर दुसरे कोणार्क म्हणून ओळखले जाते.

अ) विघ्न भूमि मंदिर – पंढरपूर	ब) बालाजी मंदिर – तिरुपती
क) कोपेश्वर मंदिर – खिद्रापूर	ड) सिंधदेश्वर मंदिर – सोलापूर

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

1. वस्तूसंग्रहालय म्हणजे काय?
2. वस्तु संग्रहालयांचे प्रकार सांगा.
3. संग्रहालयातील वस्तूंचे लिखित पंजीकरण (विवरण) कसे केले जाते?
4. नॅशनल म्युझियम दिल्ली येथील कला विभागाची माहिती दया.
5. इंडियन म्युझियम कोलकत्ता येथील पुरातत्व विभागाचे वर्णन करा.
6. दौलताबाद किल्ल्यातील चाँदमिनारचे वर्णन करा.
7. म्हैसूरच्या राजवाड्याची माहिती दया.
8. पानीपत शहराचे ऐतिहासिक महत्त्व सांगा.
9. पर्यटकांच्या दृष्टीने श्रीरांगपट्टणमचे महत्त्व विशद करा.
10. इ.स. 1930 मध्ये ब्रिटीशांनी फाशी दिलेल्या सोलापूरमधील हुतात्म्यांची नावे सांगा.

प्र. 3 थोडक्यात उत्तरे लिहा .(कोणतेही दोन)

14

1. लाल किल्ला – दिल्ली
2. कैलास मंदिर – वेरुळ
3. पर्यटन स्थळ – हम्पी
4. छत्रपती शिवाजी महाराज – राज्याभिषेक

प्र. 4 संग्रहालय म्हणजे काय? ते सांगून संग्रहालयाची ध्येये व कार्ये सविस्तर स्पष्ट करा

किंवा

हैद्राबाद येथील सालारजंग वस्तू संग्रहालयाकडे पर्यटक का आकर्षित होतात? चर्चा करा.

प्र. 5 पर्यटकांचे आकर्षक स्थळ म्हणून दौलताबाद येथील दौलताबाद किल्ल्याचे ऐतिहासिक व पर्यटन महत्त्व लिहा.

14

14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Sociology (Paper - VI)
SOCIOLOGY OF RELIGION

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:

- 1) What is author name of Lingayatism?
a) Jainism b) Parsism
c) Vaishnavism d) Veershaivism

2) Which is the holy book of Sikhism?
a) Ramayana b) Mahabharat
c) Grantha Saheb d) Quran

3) In which state the followers of Sikhism are in the majority?
a) Uttaranchal b) Punjab
c) Zarkhand d) Madhya Pradesh

4) Which are the two sects in Jainism?
a) Shwetambar & Digambar b) Protestant & Catholic
c) Shiya & Sunni d) Mahayana & hinayana

5) Which of the following is an alien religion in India?
a) Jainism b) Hinduism
c) Islam d) Sikhism

6) Who of the following is a founder of ‘Sikhism’?
a) Mahavir b) Md. Paigambar
c) Gautam Buddha d) Gurunanak

7) Which of the following religions are oriented in India?
a) Hinduism, Buddhism, Jainism b) Christianity, Islam, Parsism
c) Judaism, Taoism, Shintoism d) All the above

8) Which one of the forms a part of Hindu-belief system?
a) Karma & Sanskara b) Transmigration of soul
c) Endless Wheel of incarnations d) All the above

9) Which of the following is “Purushartha”?
a) Brahmin b) Moksha
c) Arya d) Vaishya

10) The Holy Book of Bahaism is called _____.
a) Testament b) Bible
c) Ahurmazda d) Baab

10) The Zoroastrian place of worship is called _____.
a) Church b) Agyari
c) Shrine d) Synagogue

12) There are _____ chapter in Quran.
a) 30 b) 11
c) 786 d) 05

SLR-HW-206

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a)** What is “Bahaism”?
 - b)** What is “Purushartha”?
 - c)** What is “Nibban” concept?
 - d)** What is “Akali”?
 - e)** What is “Panchasheel”?
 - f)** What is “Shariyat law”?
 - g)** What is “Bhikku”?
 - h)** What is “Baptism”?
 - i)** What is the theory of Re-birth?
 - j)** What is ‘Gurugranthsahib’?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Religion and women
 - b) Khalasa Sect
 - c) Spiritual foundations of Islam
 - d) Caste and Religion

Q.4 Broad Question. (Any one)

14

- a) Explain detailed social philosophy of Sikhism?

OR

- b)** Write the Consequences of religious beliefs & superstitions in the Indian people's life.

Q.5 Discuss the thoroughly the social history of Hinduism & its impact on Indian society.

14

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दशवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

- 1) बहाई धर्म म्हणजे काय?
 - 2) पुरुषार्थ म्हणजे काय?
 - 3) 'निळ्णाण' संकल्पना म्हणजे काय?
 - 4) 'अकाली' म्हणजे काय?
 - 5) 'पंचशील' म्हणजे काय?
 - 6) 'शरियत कायदा' म्हणजे काय?
 - 7) 'भिख्खु' म्हणजे काय?
 - 8) 'बासिस्मा' काय आहे?
 - 9) पुर्नजन्म सिद्धान्त काय आहे?
 - 10) गुरुग्रंथसहित काय आहे?

प्र. ३ कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

- 1) धर्म आणि स्त्रिया
 - 2) खालसा पंथ
 - 3) इस्लामची आर्थिक अधिष्ठाने
 - 4) जात आणि धर्म

प्र. 4 दिघोत्तरी प्रश्न. (कोणतेही एक)

14

शिख धर्माचे सामाजिक तत्प्रवान स्पष्ट करा

किंवा

भारतातील लोकांच्या जीवनातील धार्मिक शृद्धा आणि अंधशृद्धा याविषयीचे परिणाम स्पष्ट करा

प्र. ५ हिंदू धर्माच्या सामाजिक इतिहासाची आणि त्याच्या भारतीय समाजावरील परिणामाची सविस्तर चर्चा करा.

14

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Economics (Paper - IX)
LABOUR ECONOMICS

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.

14

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a)** What is trade union?
 - b)** Explain any two necessities for strengthening the trade union.
 - c)** Explain any two causes of weakness of trade union in India.
 - d)** What is collective bargaining?
 - e)** What is industrial dispute?
 - f)** Explain the role of joint management council.
 - g)** What is meant by social security?
 - h)** What is labour welfare?
 - i)** Explain any two problems of child labour in India.
 - j)** Explain any two problems of female labour in India.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Functions of trade union
 - b) Factors affecting on collective bargaining
 - c) Labour legislation in India
 - d) Family Pension Scheme

Q.4 Broad Questions. (Any one)

- a)** Critically examine the trade union movement in India.
OR
b) Discuss the impact of globalization on labour in India.

Q.5 Describe the various causes of industrial dispute in India.

14

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवड़ा :

14

प्र. 2	13. भारतीय श्रमिकांची सौदाशक्ती —— आहे. अ) कमी क) पर्याप्त	ब) जास्त ड) वरील पैकी नाही	14
	14. —— यांनी भारतातील पहिली संघटीत कामगार सेना स्थापन केली. अ) महात्मा गांधी क) जवाहरलाल नेहरु	ब) एन. लोखंडे ड) दादाभाई नौरोजी	
प्र. 3	खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात) 1) कामगार संघटना म्हणजे काय? 2) कामगार संघटना बळकट करण्यासाठी आवश्यक असणाऱ्या कोणत्याही दोन बाबी स्पष्ट करा. 3) भारतातील कामगार संघटना कमकुवत असण्याची कोणतीही दोन कारणे स्पष्ट करा. 4) सामुदायिक वाटाघाटी म्हणजे काय? 5) औद्योगिक संघर्ष म्हणजे काय? 6) संयुक्त व्यवस्थापन समितीची भूमिका स्पष्ट करा. 7) सामाजिक सुरक्षा म्हणजे काय? 8) श्रम कल्याण म्हणजे काय? 9) भारतातील बाल कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या स्पष्ट करा. 10) भारतातील स्त्री कामगारांच्या कोणत्याही दोन समस्या स्पष्ट करा.	14	
प्र. 4	कोणत्याही दोन टीपा लिहा. 1) कामगार संघटनेची कार्ये 2) सामुहिक वाटाघाटीवर परिणाम करणारे घटक 3) भारतातील कामगार कायदे 4) फॅमिली पेन्शन योजना	14	
प्र. 5	दिर्घीतरी प्रश्न (कोणताही एक) भारतातील कामगार संघटनेचे टिकात्मक परीक्षण करा. किंवा जागतिकीकरणाच्या भारतीय श्रमिकांवरील परिणामांची चर्चा करा. भारतातील औद्योगिक संघर्षाच्या विविध कारणांची चर्चा करा.	14	

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Political Science (Paper - IX)
WESTERN POLITICAL THOUGHT

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:

14

- 12) _____ of the following is regarded as a civil right.

 - a) Right to public employment
 - b) Freedom of speech and expression
 - c) Right to elect & to be elected
 - d) Right to property

13) _____ described democracy as the Tyranny of the majority.

 - a) Bentham
 - b) Rousseau
 - c) John Dunning
 - d) Tocqueville

14) In _____ century, the new left movement begun.

 - a) 20th
 - b) 19th
 - c) 18th
 - d) 17th

Q.2 Write answer in brief. (Any seven)

14

- a)** What is mean by class struggle?
 - b)** Which is the Limitations of Mill's utilitarianism?
 - c)** What is mean by classless Society?
 - d)** Give names of contemporary democratic thinkers.
 - e)** Epistemology of neo Marxist.
 - f)** Dictatorship of Proletarians.
 - g)** Theory of surplus value.
 - h)** Principles of democratic socialism.
 - i)** What is meant by direct democracy?
 - j)** What is mean by superstructure?

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Rawls theory of Justice
 - b) Mills view on liberty
 - c) What is Berlin's views on liberty
 - d) Marxism

Q.4 Discuss Neo - Marxism.

14

OR

Write an essay on democratic socialism.

Q.5 Examine Marx's theory of class struggle.

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दशवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवड़ा :

14

- ‘कम्युनिष्ट मॅनिफेस्टो’ हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) प्लेटो	ब) लास्की
क) जे. एस. मिल	ड) मार्क्स एंगलस
 - जे. एस. मिल ने —— चा पुरस्कार केला.

अ) हुकुमशाही	ब) राजेशाही
क) प्रातिनिधीकशासन	ड) साम्यवाद
 - राज्यविरहीत समाजाची संकल्पना कोणत्या विचारवंताची आहे.

अ) हेगेल	ब) जे. एस. मिल
क) मार्क्स	ड) प्रा. लास्की
 - जे. एस. मिल. यांनी पुढील पैकी —— हा ग्रंथ लिहला.

अ) दास कॅपिटल	ब) सोशल कॉन्स्ट्रक्ट
क) ऑन लिबर्टी	ड) ग्रामर ऑफ पॉलिटिक्स
 - उपयुक्ततावादी विचारांचा पाया —— यांनी घातला.

अ) ह्युम	ब) मार्क्स
क) जेम्स मिल	ड) बेन्थेम
 - वितरणात्मक न्यायाची तत्वे —— यांनी मांडली.

अ) रॉल्स	ब) कार्ल मार्क्स
क) हर्बर्ट स्पेन्सर	ड) गॉडवीन
 - बेन्थेमच्या विचारातील त्रुटी —— यांनी दाखविल्या.

अ) लास्की	ब) मिल
क) मार्क्स	ड) ग्रीन
 - नकारात्मक स्वातंत्र्याची संकल्पना —— यांनी मांडली.

अ) बार्लिन	ब) रॉल्स
क) मिल	ड) कार्ल पॉपर
 - यास लोकशाहीवर नाखूष असणारा विचारवंत मानले जाते.

अ) जेम्स मॅडिसन	ब) टी. एच. ग्रीन
क) जे. एस. मिल	ड) बेन्थेम
 - अतिरिक्त मूल्याचा सिध्दांत —— यांनी मांडला.

अ) कार्ल मार्क्स	ब) हेगेल
क) ग्रीन	ड) जे. एस. मिल
 - ‘सामाजिक करार’ संकल्पनेचे नव्याने विश्लेषण —— यांनी केले आहे.

अ) रॉल्स	ब) नोश्चिक
क) कार्ल पॉपर	ड) ओकशॉट
 - हा नागरी अधिकार मानला जातो.

अ) सार्वजनिक नोकरीचा अधिकार	
ब) मतस्वातंत्र्य व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य	
क) निवडणूक जिंकण्याचा व मतदान करण्याचा अधिकार	
ड) संपत्तीचा अधिकार	

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

- वर्ग संघर्ष म्हणजे काय?
 - मिलच्या उपयुक्ततावादाच्या मर्यादा कोणत्या?
 - वर्गहीन समाजरचना म्हणजे काय?
 - सद्यकालीन लोकशाहीवादी विचारवंताची नावे सांगा.
 - नवमार्क्सवादयांची ज्ञान मीमांसा
 - कामगारांची हुक्मशाही म्हणजे काय?
 - अतिरिक्त मूल्यांचा सिध्दांत
 - लोकशाही समाजवादाची तत्वे
 - प्रत्यक्ष लोकशाही म्हणजे काय?
 - इमारतीचा डोलारा म्हणजे काय?

प्र. ३ कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

1. रॉलचा न्यायाचा सिध्दांत
 2. मिलचे स्वातंत्र्याविषयी विचार
 3. बर्लिनचे स्वातंत्र्याविषयी विचार सांगा.
 4. मार्क्सवाद

प्र. 4 नवमाकर्सवादावर चर्चा करा.

14

किंवा

लोकशाही समाजवाद या विषयावर निबंध लिहा.

प्र. ५ मार्कसच्या वर्ग संघर्षाच्या सिधांताचे परीक्षण करा.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Marathi (Paper – XVI)

एका वाड्यमय प्रकाराचा अभ्यासः कादंबरी

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

प्र. 1 वस्तुनिष्ठ प्रश्नः योग्य पर्याय निवडः :

14

1. भालचंद्र नेमाडे यांनी 'कोसला' ही कादंबरी वयाच्या कितव्या वर्षी लिहिली?
 अ) विशीत ब) पंचविशीत
 क) तिशीत ड) चाळीशीत
2. खालीलपैकी कोसलाचे व्यवच्छेदक लक्षण कोणते आहे?
 अ) उदाहरणार्थ ब) आकाशग
 क) वंशी ड) उपनेत्र
3. कोसला कादंबरीतील पांडुरंग पुण्याला शिक्षणासाठी गेल्यानंतर प्रारंभी कोणाकडे थांबला होता?
 अ) मामाकडे ब) डॉक्टरकडे
 क) हॉटेलमध्ये ड) मावशीकडे
4. नंदा खरे यांचे पूर्ण नाव लिहा.
 अ) अनंत यशवंत खरे ब) विश्वनाथ अनंत खरे
 क) आनंद यशवंत खरे ड) अमोल दिनानाथ खरे
5. 'अंताजीची बखर' या कादंबरीतील अंताजीच्या आईचे नाव लिहा.
 अ) मैना ब) कमळी
 क) गोदा ड) सुमन
6. 'अंताजीची बखर' कादंबरीतील महाशय तथा मथुरा कोणत्या पंथाचे उपासक असतात?
 अ) शैव ब) वैष्णव
 क) शाक्त ड) नागेश
7. भूमी कादंबरीतील मैथिलीच्या मुलाचे नाव लिहा.
 अ) चिन्मय ब) अंशुमन
 क) वैभव ड) दिनकर
8. मैथिलीला कोणासोबत लग्न करायचे असते?
 अ) चेतन ब) डॉ. मित्रा
 क) संजू ड) मिलिंद
9. 'भूमी' कादंबरीची नायिका मैथिलीला अम्माच्या मृत्युनंतर कोण घेऊन जाते?
 अ) आत्या ब) जानकी
 क) मॅथ्यूज टीचर ड) डॉ. चित्तू
10. 'भूमी' कादंबरीतील मैथिली कोणाकडे कामाला जाते?
 अ) बिना ब) लली
 क) देवस्थळी ड) मीनल

11. देशोधडी कादंबरीतील सुभाषला नवकरी लागावी यासाठी कोण उपवास धरते?
 - अ) शुभांगी
 - ब) रत्नी
 - क) संगीता
 - ड) विमला

12. सुभाष तावरे यांच्या विहिरीवरील मोठारीचे पाणी कोण चोरतो?
 - अ) तुळश्या
 - ब) दिलापा
 - क) धोऱ्या
 - ड) खाशाबा

13. मिटकी गावातील हुल्लडबाजांनी कोणत्या शिक्षिकेला त्रास दिला?
 - अ) घुगे बाई
 - ब) साबणे बाई
 - क) कमल बाई
 - ड) शरयू बाई

14. सुभाष तावरेने स्टेशनरीचे दुकान कोठे सुरु केले?
 - अ) मिटकी
 - ब) सांगली
 - क) पुणे
 - ड) ताकवडी

प्र.2	थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात) <ol style="list-style-type: none"> 1. कोसला कादंबरीतील पांडुरंगच्या होस्टेलवरील मित्रांची नावे लिहा. 2. पांडुरंग सांगवीकर वेताळच्या टेकडीवर कोणाबरोबर जातो? 3. अण्णाचे आंबिवडे येथील मन रिझवण्याचे पात्र कोणते होते? 4. अंताजीचा कशाने अमरत्व प्राप्त होण्यासाठी त्याचा जन्म झाला असेल असे वाटते? 5. मैथिली समुद्रकिनारी कोणासोबत चेंडू खेळते? 6. मिलिंद जोशीच्या बहिणीचे नाव काय होते? 7. सुभाष तावरेला कोणाचा आधार होता? 8. मिटकी गावाचे राजकारण गढूळ करण्यास कोण कारणीभूत असतो? 	14
प्र.3	अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन) <ol style="list-style-type: none"> 1. सुरेश व पांडुरंग सिंहगडावर गेल्यावर त्यांची कशी फजिती होते, ते कोसला कादंबरीच्या आधारे लिहा. 2. भूमी कादंबरीतील मैथिली नापास झाल्यानंतर तिला आत्याने कशारीतीने सावरुन घेतले, तो प्रसंग शब्दबद्ध करा. 3. 'देशोधडी' कादंबरीत शेतमालाला योग्य भाव मिळत नसल्याची खंत कोणत्या प्रसंगातून व्यक्त झाली आहे? ब) टिपा लिहा. (कोणतेही दोन) <ol style="list-style-type: none"> 1. नंदा खरे : व्यक्ती व वाडमय 2. कोसला कादंबरी : भाषा विशेष 3. अंताजीची बखर कादंबरीतील व्यक्तिरेखा : पुरबी 	08
प्र.4	दिर्घीत्तरी प्रश्न लिहा. 'कोसला' कादंबरीचे कथानक लिहा.	14
प्र.5	<p style="text-align: center;"><u>किंवा</u></p> <p>'भूमी' कादंबरीतून स्त्रीवेदनेची विविध रूपे कशारीतीने आली आहेत, ते स्पष्ट करा.</p> <p>नवीन व्यवस्थेत गावगाडा मोडून पडत असल्याची खंत देशोधडी कादंबरीतून कशारीतीने आली आहे, ते साधार लिहा.</p>	14

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Marathi (Paper - XVI)
आधुनिक मराठी गद्य

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक ग्रन दर्शवितात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा.

14

11. सोपारवाडी पोलिस स्टेशनचे वरिष्ठ पोलिस निरीक्षक कोण?
 - अ) बळी जंगम
 - ब) मारोतराव धायमोडे
 - क) भाऊ आवळस्कर
 - ड) भालचंद्र लक्ष्मण
12. 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहात एकूण किती कथांचा समावेश आहे?
 - अ) आठ
 - ब) नऊ
 - क) सहा
 - ड) सात
13. 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहास कोणाची प्रस्तावना आहे?
 - अ) निखिलेश चित्रे
 - ब) सतीश तांबे
 - क) प्रवीण बांदेकर
 - ड) तुळशी परब
14. कथालेखक हा सामाजिक आणि वैयक्तिक अशा दोन परिघांच्या नेमका कुठे असतो?
 - अ) अग्रभागी
 - ब) मध्यभागी
 - क) केंद्रस्थानी
 - ड) आद्यस्थानी

प्र.2	थोडेक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)	14
1.	बाळशास्त्री जाभेकर यांनी सुरु केलेल्या दोन वृत्तपत्रांची नावे लिहा.	
2.	'कालचक्र' मधील विषयाचे महत्व थोडक्यात सांगा.	
3.	'मेड इन इंडिया' कादंबरीत वळाडी भाषेतील चार शब्द लिहा.	
4.	जयंत पवार यांच्या समकालीन चार कथाकरांची नावे लिहा.	
5.	'कालचक्र' मधील प्रभावी व्यक्तिरेखा कोणत्या ते सांगा.	
6.	छटा का भर रात्र, तुकडा तुकडा चंद्र' कथेतील दोन मित्रांची नावे लिहा.	
7.	'मेड इन इंडिया' कादंबरीत कोणत्या विषयाचे औचित्य साधले आहे ते सांगा.	
8.	'गुलामगिरी' स्त्री प्रस्तावना कोणी लिहिले आहे ते सांगा.	
प्र.3	अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)	08
1.	'कालचक्र' कशास म्हटले आहे ते सांगा.	
2.	जन्म एक व्याधी..... कथेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.	
3.	'मंबईची हल्लीची व पूर्वीची स्थिती' संबंधी गोविंद नारायण माडगावकर यांचे विचार स्पष्ट करा.	
ब)	टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)	06
1.	'मेड इन इंडिया' कादंबरी नायकाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.	
2.	गृहिणी आणि माता	
3.	सऱ्हम में टट्हम! याचा अर्थ स्पष्ट करा.	
प्र.4	दिर्घीत्तरी प्रश्न लिहा.	14
	ग्रामीण जीवनाचा अस्सल हस्त ऐवज म्हणून 'मेड इन इंडिया' कादंबरीचे वेगळेपण विशद करा. <u>किंवा</u> 'कालचक्र' मधून कौटुंबिक जीवनातील विविध पातळ्यांवरील संघर्ष कशारीतीने प्रकट झाला आहे सोदाहरण स्पष्ट करा.	
प्र.5	जयंत पवार हे कथा माध्यमाच्या नवीन शक्यता तपासून पाहणारे गंभीर लेखक आहेत. 'फिनिक्सच्या राखेतून उठला मोर' कथासंग्रहाद्वारे स्पष्ट करा.	14

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Marathi (Paper - XVI)
मराठी भाषेचे व्याकरण

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक गुण दशवितात.

प्र. 1 वस्तुनिष्ठ प्रश्न :**14**

1. गाडीचा वेग दुप्पट होता या वाक्यातील दुप्पट हे विशेषण कोणते?

अ) सार्वनामिक	ब) गुणविशेषण
क) संख्या विशेषण	ड) अधिविशेषण
2. ती मुळमुळू रडू लागली या वाक्यातील मुळमुळू हे कोणते अव्यय आहे?

अ) शब्दयोगी	ब) क्रियाविशेषण
क) उभयान्वयी	ड) केवलप्रयोगी
3. खालीलपैकी शब्दयोगी अव्यय कोणते आहे?

अ) किंवा	ब) समोर
क) अरे	ड) सावकाश
4. 'मी शाळेला जात होतो' या वाक्यातील काळ कोणता?

अ) साधा वर्तमानकाळ	ब) चालु भूतकाळ
क) रीती भूतकाळ	ड) पूर्ण भविष्यकाळ
5. 'मी गावाला गेलेलो असेन' या वाक्यातील काळ ओळखा.

अ) रीती भविष्यकाळ	ब) पूर्ण भविष्यकाळ
क) चालू भविष्य काळ	ड) साधा भविष्यकाळ
6. सर्व बाजूनी संकटे येणे या अर्थासाठी कोणता वाक्प्रचार वापरला जातो.

अ) आभाळ फाटणे	ब) आभाळ ठेंगणे होणे
क) आभाळाकडे असणे	ड) आभाळात जाणे
7. आटापिटा करणे या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय?

अ) निर्धार करणे	ब) धावा करणे
क) नेतृत्व करणे	ड) खुप प्रयत्न करणे
8. स्वतः गुन्हा करून दुसऱ्याला दोष देणे या अर्थाची कोणती म्हण आहे?

अ) चोराच्या मनात चांदणे	ब) चोरावर मोर
क) चोराच्या उलट्या बोंबा	ड) खाण तशी माती
9. Bibliography या इंग्रजी शब्दाला मराठी पर्यायी शब्द कोणता आहे?

अ) चरित्र	ब) बंधपत्र
क) ग्रंथसुची	ड) शब्दकोश
10. Tragedy यासाठी मराठीत कोणता शब्द रुढ आहे?

अ) विनोदिका	ब) शोकांतिका
क) सुखात्मिका	ड) प्रहसन

11. क्रिया पूर्वी घडली असे जेव्हा कळते तेव्हा कोणता काळ असतो?
- अ) भूतकाळ
 - ब) वर्तमानकाळ
 - क) भविष्यकाळ
 - ड) चालु भूतकाळ
12. पाचावर धारण बसणे या वाक्प्रचाराचा अर्थ काय?
- अ) आनंद होणे
 - ब) दुःख होणे
 - क) खुप घाबरणे
 - ड) पळून जाणे
13. आपण हे कोणते सर्वनाम आहे?
- अ) दर्शक सर्वनाम
 - ब) प्रश्नार्थक सर्वनाम
 - क) आत्मवाचक सर्वनाम
 - ड) अनिश्चित सर्वनाम
14. आशाची कविता लिहून झाली! या वाक्यातील प्रयोग ओळखा.
- अ) नवीन कर्मणी
 - ब) समापन कर्मणी
 - क) शक्य कर्मणी
 - ड) पुराण कर्मणी

प्र.2	दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)	14
1.	विकारी व अविकारी शब्द म्हणजे काय?	
2.	सर्वनामाचे प्रकार कोणते?	
3.	काळाचे एकूण प्रकार किती?	
4.	भविष्यकाळाची व्याख्या सांगून प्रकार लिहा.	
5.	वाक्प्रचार म्हणजे काय?	
6.	मनात भांडे खाणे या वाक्प्रचाराचा अर्थ सांगून वाक्यात उपयोग करा.	
7.	कर्तरी प्रयोगाची व्याख्या लिहा.	
8.	तोंड या शरीर अवयवाशी संबंधित चार वाक्प्रचार लिहा.	
प्र.3	अ) लघुत्तरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)	08
1.	नामाची व्याख्या सांगून प्रकार लिहा.	
2.	अपूर्ण भूतकाळ म्हणजे काय ते सांगून दोन उदाहरणे लिहा.	
3.	वाक्प्रचार म्हणजे काय ते स्पष्ट करा व त्याचा भाषेत कसा व का उपयोग केला जातो ते लिहा.	
ब)	टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)	06
1.	भावे प्रयोग	
2.	वर्तमान प्रयोग	
3.	केवल प्रयोगी अव्यय	
प्र.4	दिर्घोत्तरी प्रश्न लिहा.	14
प्रयोग म्हणजे काय ते सांगून कर्मणी प्रयोगाचे प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा.		
	<u>किंवा</u>	
काळाची व्याख्या व प्रकार सांगून भूतकाळाचे प्रकार सविस्तर लिहा.		
प्र.5	शब्दाच्या विकारी जाती कोणत्या ते सांगून सर्वनाम या शब्दजातीवी चर्चा करा.	14

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018**Hindi (Paper - VIII)****व्यावसायिक वर्गः ग****भारतीय साहित्य**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. महाश्वेता देवी के कथा साहित्य में —— चेतना मिलती है।
 अ) व्यक्तिवादी ब) गांधीवादी
 क) लोकधर्मी ड) धार्मिक
2. महाश्वेता देवी के कथा साहित्य में —— वर्ग की वेदना को वाणी मिली है।
 अ) मध्य ब) उच्च
 क) सामंती ड) उपेक्षित
3. 'अग्निगर्भ' उपन्यास —— को समर्पित किया है।
 अ) महात्मा गांधी ब) बिरसा मुंडा
 क) ओमप्रकाश ड) सिनगी दई
4. 'अग्निगर्भ' में —— किसानों का चित्रण मिलता है।
 अ) गोड ब) माडिया
 क) संथाल ड) कोल
5. मध्हई के लड़के का नाम —— है।
 अ) धूरा ब) काली
 क) बेनूल ड) दिवान
6. —— के शरीर और दिमाग का संबंध टूट गया था।
 अ) धूरा ब) काली
 क) बेनूल ड) बसाई
7. महाश्वेता देवी को सन् —— में ज्ञानपीठ पुरस्कार प्राप्त हुआ।
 अ) 1997 ब) 1998
 क) 1999 ड) 2000
8. चिदंबरम में —— का जन्म हुआ था।
 अ) रवि ब) गीता
 क) इंदिरा ड) गौरी दादी
9. —— विवाह के दस मास बाद विधवा होती है।
 अ) गीता ब) कामाक्षी
 क) इंदिरा ड) सेलिना
10. 'अधुरे मनुष्य' संग्रह की कहानियों का केंद्रीय स्वर —— है।
 अ) यथार्थवादी ब) धार्मिक
 क) मानवतावादी ड) सांस्कृतिक

11.	जयकांतन साहित्यकार के साथ —— भी रहे हैं। अ) राजनेता क) कलाकार	ब) गायक ड) फिल्ममेकर
12.	जयकांतन की मृत्यु सन् —— में हुई। अ) 2010 क) 2013	ब) 2011 ड) 2015
13.	जयकांतन —— भाषा के साहित्यकार रहे हैं। अ) तमिल क) कन्नड	ब) तेलगू ड) बांगला
14.	जयकांतन आरंभ में —— पार्टी के कार्यकर्ता रहे। अ) कॉगेस क) जनता	ब) मार्क्सवादी ड) समाजवादी
प्र. 2	निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर चार—पाँच वाक्यों में लिखिए।	14
1.	महाश्वेता देवी के उपन्यासों की प्रमुख विशेषताएँ लिखिए।	
2.	'अग्निगर्भ' उपन्यास के जारिए कौनसा संदेश किया है?	
3.	'अग्निगर्भ' उपन्यास किन समस्याओं को उजागर करता है?	
4.	'पूरब और पश्चिम' कहानी नारी जीवन के कौनसे तथ्य को उजागर करती है?	
5.	सिंगारम मौन क्यों बन जाता है?	
6.	गौरी दादी बेटे की बात को क्यों मानती है?	
7.	'युगसंधि' कहानी का उद्देश्य लिखिए।	
8.	'अधूरे मनुष्य' संग्रह की कहानियों में कौनसी विशेषताएँ मिलती हैं?	
प्र. 3	अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।	08
1.	सोमरा	
2.	काली सॉतरा	
3.	अग्निगर्भ में संघर्ष	
ब)	निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।	06
1.	आलमु	
2.	'युगसंधि' कहानी का कथ्य	
3.	'अधूरे मनुष्य' के स्त्री पात्र	
प्र. 4	'दिन की एक पैसेंजर गाड़ी' कहानी की समीक्षा कीजिए।	14
	अथवा	
	'अधूरे मनुष्य' संग्रह की कहानियों में चित्रित के मानवीयता को विशद कीजिए।	
प्र. 5	'अग्निगर्भ' उपन्यास का उद्देश्य स्पष्ट कीजिए।	14

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018**Hindi (Paper - VIII)****साहित्यिक वर्गः क प्राचीन एवं मध्यकालीन काव्य**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

- सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **14**

1. 'भ्रमर गीत' —— की सर्वोत्कृष्ट रत्नराशि है।
 अ) सूर सारावली ब) सूरसागर
 क) साहित्य लहरी ड) सूरसागरीका
2. दिल्ली के —— तक को होली के दिनों में 'कन्हैया' बनने का शौक हुआ करता था।
 अ) मुहम्मद शाह रँगीले ब) शहाँजहाँ
 क) अकबर ड) अमरकवि
3. सूरसागर की पध्दति पर वैसी ही मनोहारिणी और सरस रचना तुलसी की —— मौजूद है।
 अ) कवितावली ब) कृष्ण गीतावली
 क) गीतावली ड) सुरसारावली
4. सूर में —— की छाप तुलसी की अपेक्षा अधिक है।
 अ) सामाजिकता ब) श्रृंगारिकता
 क) साम्रादायिकता ड) विनम्रता
5. सूरदास तीनों नहिं उपजत —— धान कुम्हाँडे।
 अ) बीज ब) धनिया
 क) पौधा ड) जवार
6. —— बिहारी की ससुराल थी।
 अ) दिल्ली ब) रायपुर
 क) गोविंदपुर ड) मथुरा
7. बिहारी के पिता —— के शिष्य हो गए।
 अ) कनकदास ब) नरहरिदास
 क) रामदास ड) कृष्णदास
8. 'नहिं परागु नहिं मधुर मधु' यह दोहा बिहारी ने —— राजा को भेजा।
 अ) कीर्तिसिंह ब) रामसिंह
 क) जयसिंह ड) कृष्णसिंह
9. भूषण का जन्म —— गाँव में हुआ।
 अ) काशी ब) सीही
 क) तिकवांपुर ड) विपशी
10. भूषण —— के भाई माने जाते हैं?
 अ) रसखान ब) केशवदास
 क) मतिराम ड) घनानंद

11. —— वीररस के प्रसिद्ध कवि माने जाते हैं।
 - अ) भूषण
 - क) रसखान
 - ब) बिहारी
 - ड) तुलसीदास

12. बिहारी का जन्म —— में हुआ।
 - अ) ग्वालियर
 - क) दिल्ली
 - ब) कोलकता
 - ड) सीही

13. सूरदास की भाषा —— है।
 - अ) अवधी
 - क) भोजपुरी
 - ब) मैथिली
 - ड) ब्रज

14. सूरदास का जन्मगाँव —— माना जाता है।
 - अ) दरभंगा
 - क) मगहर
 - ब) काशी
 - ड) सीही

प्र. 2 निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर दो—तीन वाक्यों में लिखिए। 14

1. बिहारी का एक दोहा लिखिए।
2. भूषण किस काल के कवि माने जाते हैं?
3. सूरदास को कौनसे रस का कवि माना जाता है?
4. सूरदास की दो रचनाओं के नाम लिखिए।
5. भूषण की रचनाओं के नाम लिखिए।
6. सत्सई परंपरा पर संक्षेप में प्रकाश डालिए।
7. भूषण ने छत्रपति शिवाजी के संबंध में किस प्रकार वर्णन किया है?
8. बिहारी को श्रृंगारी कवि क्यों कहा जाता है?

प्र. 3 अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर संसदर्भ व्याख्या दीजिए। 08

- 1) लिखि आई ब्रजनाथ की छाप
 बाँधे फिरत सीस पर उधौ देखत आवैं ताप ॥
 नूतन रीति नंदनंदन की घर—घर दीजत थाप ।
 हरि आगे कुब्जा अधिकारी, तातें हैं यह दाप ॥
 आए कहत जोग अवराधो अविगत — कथा की जाप ।
 सूर सँदसो सुनि नहीं लागै कहौ कौन को पाप ॥
- 2) जनि चालो, अलि, बात पराई ।
 ना कोउ कहै सुनै या ब्रज में नइ कीरति सब जाति हिराई ॥
 बूझै समाचार मुख ऊधो कुल की सब आरति बिसराई ।
 भले संग बसि भई भली मति, भले मेल पहिचान कराई ॥
 सुंदर कथा कटुक सी लागी उपजत उर उपदेश खराई ।
 उलटी नाव सूर के प्रभू को बटे जात माँगत उतराई ॥
- 3) छुटहि न लाज, न लालचौ प्यौ लखि नैहर — गेह ।
 सटपटात लोचन खरे, भरे सकोच सनेह ॥

ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 06

1. सूर की भाषा
2. बिहारी की अनुभव योजना
3. भूषण काव्य में रस

प्र. 4 भ्रमरगीत की दार्शनिक पृष्ठभूमि पर प्रकाश डालिए। 14

अथवा

'भूषण को राष्ट्रीय कवि कहा जाता है' पर निबंध लिखिए।

प्र. 5 बिहारी के काव्य में संयोग श्रृंगार का वर्णन किस प्रकार किया है? 14

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	---

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018**Hindi (Paper - VIII)****व्यावसायिक वर्गः अनुवाद
सिद्धांत और प्रयोग**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
 2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. मशीनी अनुवाद को ---- अनुवाद कहा जाता है।
 अ) यांत्रिक ब) कायिक
 क) तकनीकी ड) सूचना

2. अनुवाद में शब्दकोश का महत्व ---- के रूप में है।
 अ) अंग ब) तत्त्व
 क) साधन ड) लक्षण

3. लेखक का होना आसान है किंतु ---- का होना अत्यंत कठिन है।
 अ) कवि ब) लेखक
 क) समीक्षक ड) अनुवादक

4. नाट्यानुवाद की सबसे बुनियादी समस्या ---- संबंधित है।
 अ) चरित्र चित्रण ब) कथानक
 क) सांस्कृतिक परिवेश ड) हास्य-व्यंग्य

5. विद्वानों के अनुसार ---- का अनुवाद करना कठिन है।
 अ) उपन्यास ब) कहानी
 क) काव्य ड) नाटक

6. ---- सामग्री के अनुवाद के लिए पारिभाषिक शब्दावली अत्याधिक आवश्यक है।
 अ) कार्यालयीन ब) साहित्यिक
 क) विधी ड) वैज्ञानिक-तकनीकी

7. अनुवाद का सबसे उपजाऊ प्रदेश ---- का है।
 अ) तकनीकी ब) मानविकी
 क) साहित्य ड) कार्यालयीन

8. अनुवाद ---- के अंतर्गत आता है।
 अ) प्रायोगिक भाषाविज्ञान ब) कला
 क) विज्ञान ड) उपयोगी कला

9. जिस भाषा में अनुवाद किया जाता है उसे ---- भाषा कहते हैं।
 अ) मूल भाषा ब) लक्ष्य भाषा
 क) स्त्रोतभाषा ड) पहली भाषा

10. 'अनुवादः सिद्धांत और प्रयोग' के रचयिता ---- है।
 अ) गोपीनाथन ब) भोलानाथ तिवारी
 क) सुरेश सिंहल ड) कैलाशचंद्र भाटिया

प्र. 2	निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर दो—तीन वाक्यों में लिखिए।	14
1.	अनुवाद के किन—किन क्षेत्रों का अध्ययन पाठ्यक्रम में रखा गया है?	
2.	विधि साहित्य के अनुवाद की महत्वपूर्ण समस्या कौनसी है?	
3.	पारिभाषिक शब्द किसे कहते हैं?	
4.	कार्यालयीन अनुवाद से क्या तात्पर्य है?	
5.	संचार माध्यम अनुवाद से क्या तात्पर्य है?	
6.	साहित्यिक अनुवाद की किन्हीं दो समस्याओं को बताइए।	
7.	अनुवाद में पुनरीक्षण कार्य क्यों आवश्यक है?	
8.	लिप्यंतरण से क्या तात्पर्य है?	
प्र. 3	अ) निम्नलिखित मराठी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।	08
	वायुपुत्र हनुमान, पितामह भीष, स्वामी दयानंद, स्वामी विवेकानन्द यासारख्या बाल—ब्रह्मचार्यांनी भारत भूमीला पवित्र बनविले आहे. जगातील प्राचीन ग्रंथ वेदामध्ये ब्रह्मचारी मृत्युवर विजय मिळवितात असे लिहिले आहे. ब्रह्म या शब्दाचे तीन अर्थ आहेत. परमेश्वर, विद्या आणि शरीर रक्षण ब्रह्मचर्य पाळल्यामुळे शरीर निरोगी बनते. ज्याचे शरीर निरोगी व मन ही निरोगी असते, त्याची स्मरणशक्ति तीव्र असते. स्मरणशक्तीमुळे आकलनशक्ती वाढते. विदयार्थी जीवनामध्ये आकलनशक्ती ही खुप महत्वाची आहे. ब्रह्मचर्यामुळे विदयार्थी जीवनातील उणिवा दूर होतात. प्राचीन भारतीय साहित्यात ब्रह्मचर्याचे महत्व सांगितले आहे. याचे पालन केल्यामुळे विदयार्थी निरोगी बुधिदमान, धनवान व महान बनतो. ब्रह्मचर्याचे महत्व अपार आहे.	
	ब) निम्नलिखित अंग्रेजी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए।	06
	We are now a great and free nation. We have in our country, a government of the people, by the people, for the people, in the words of Abraham Lincoln. We are now our masters and our future is in our own hands. We elect our representatives to the house of the people. In this way we govern ourselves for the welfare of the whole nation.	
	As the citizens of a free nation. We have our rights. But we have our duties and responsibilities also; we cannot only enjoy our rights and neglect our duties.	
प्र. 4	अनुवाद के उपकरण एवं साधनों पर प्रकाश डालिए।	14
	<u>अथवा</u>	
	अनुवादक के गुणों पर चर्चा कीजिए।	
प्र. 5	अनुवाद की सार्थकता, प्रासंगिकता, महत्व एवं व्यावसायिक परिदृश्य पर प्रकाश डालिए।	14

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018**Hindi (Paper - VIII)**

साहित्यिक वर्गः ख
नाटक और रंगमंच

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाई ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्र. 1 निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14

1. उजास नाटक के प्रथम अंक के प्रथम दृश्य में मंच —— भागों में विभाजित है।
 अ) तीन ब) दो
 क) चार ड) पाँच
2. रामानन्द दलितों के मंदिर प्रवेश के लिए —— चलाना चाहते हैं।
 अ) नौका ब) मोर्चा
 क) तीर ड) अभियान
3. कालिया —— पास है।
 अ) दसवी ब) बी.ए.
 क) बारहवी ड) एम.ए.
4. निर्णायक वोट यूँकि अधिक वोट —— बस्ती के ही है।
 अ) यादव ब) वाल्मिकि
 क) शेख ड) पाटील
5. साक्षात् धरती, वाग्वेदी ——। यह तो उन्हीं के जन्म का मुहूर्त है।
 अ) शारदा ब) इला
 क) लक्ष्मी ड) सीता
6. स्त्री के भीतर की स्त्री का वध कर पुरुष बनाया —— ने।
 अ) राजदर्प ब) धनुष्य
 क) सितारा ड) कुसुम
7. बुध चंद्र का —— है।
 अ) नवासा ब) भांजा
 क) पुत्र ड) दादा
8. —— वन में जानेपर सुद्युम्न में परिवर्तन होता है।
 अ) दंडक ब) शखण
 क) चित्रकूट ड) तपोवन
9. आरंभ में रत्नलाल की बेटी —— साल की है।
 अ) पचास ब) पच्छीस
 क) छह ड) दो
10. अनुसूर्या बेटी को 12 वी के बाद —— में पढ़ने के लिए भेजना चाहती है।
 अ) दिल्ली ब) औरंगाबाद
 क) गुजरात ड) प्रयाग

प्र. 2	निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर चार—पाँच वाक्यों में लिखिए।	14
	1. रामानंद ने बस्तीबालों को कौनसा आश्वासन दिया?	
	2. उजास नाटक कर उद्देश्य लिखिए।	
	3. इला की बुध से हुई मुलाकात का नतीजा क्या निकलता है?	
	4. मनु वशिष्ठ मुनि को कन्या को पुत्र में परिवर्तित करने के लिए कैसे तैयार करते हैं?	
	5. जानकी अपने पिता की बातों का विरोध कैसे करती है?	
	6. अनुसूइया ठाकुर का विरोध क्यों करती है?	
	7. कालिया निंबोरियाँ क्यों मार रहा था?	
	8. जयशंकर प्रसाद के नाटकों के शीर्षक लिखिए।	
प्र. 3	अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर संसदर्भ व्याख्या दीजिए।	08
	1) "उसने तुमको दिया ही क्या है? कोई भी अनपढ़ – गंवार आदमी अपनी पत्नी और बेटी के साथ ऐसा बर्ताव नहीं करेगा, जैसा उसने किया है। धिक्कार है उसके जीवन को, धिक्कार है उसकी शानोशौकत को, धिक्कार है उसके डिप्टी कलक्टर होने को।"	
	2) "पवित्र शादी को आप अभिशाप कहते हैं। पवित्र बंधन के बाद आप को एक कन्या प्राप्त हुई, क्या वह भी अभिशाप है?"	
	3) "चाचा, मैं अपने साथ गड़ासा रखती हूँ जो भी मेरी तरफ आँख उठायेगा। मैं उसकी आँख फोड़ दूँगी।"	
	ब) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।	06
	1) संतू	
	2) रत्नलाल	
	3) अनुसूइया	
प्र. 4	सुद्धम्न की अंतर्वेदना स्पष्ट कीजिए।	14
	<u>अथवा</u>	
	इला नाटक के आधारपर नारी के उपेक्षित जीवन पर प्रकाश डालिए।	
प्र. 5	'उजास' नाटक के कथानक की समीक्षा कीजिए।	14

Seat No.	
-----------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
English (Paper – VIII)
TRANSLATION STUDIES

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) The name of the vice-principal of the college where Pandurang studied was _____.
 a) Prof. Damle b) Prof. Gune
 c) Prof. Limaye d) Prof. Paranjape
- 2) Madhu Deshmukh, Pandurang's friend became _____ in Mumbai.
 a) Military Officer b) Lecturer
 c) Teacher d) Painter
- 3) *Chemmeen* was first translated into English by _____.
 a) Anita Nair b) V. K. Narayan
 c) T. S. Pillai d) Pallikunnath Kandankoran
- 4) T S Pillai received Jnanpith Award in _____.
 a) 1956 b) 1962
 c) 1984 d) 2011
- 5) The head of the village Bira was _____.
 a) Pandit Udaybhan Pandey b) Udaybhan Shukla
 c) Shriram Pandey d) Pandit Bhagwan Pandey
- 6) Sharankumar Limbale decided to establish _____ organization in his village.
 a) Blue Flag b) SFI
 c) Green Flag d) RPI
- 7) The real name of the lunatic Toba Tek Singh was _____.
 a) Fazal Din b) Ragbir Singh
 c) Balbir Singh d) Bishan Singh
- 8) The women working in the sugarcane fields are compared with _____.
 a) bullocks tethered to oil press b) slaves in concentration camps
 c) criminals in prison d) none of the above
- 9) In *Bitter Truth* the poet thinks that his heart has hardened like _____.
 a) tar roads b) metalled roads
 c) dusty roads d) rail roads
- 10) The short story *Catastrophe* was originally written by _____.
 a) Mahasweta Devi b) Mahadevi Varma
 c) Premchand d) Girija Shankar Parsai
- 11) *Deep Runs the Well* by Paresh Narendra Kamat is translated by _____.
 a) Meena Alexander b) Sacheen Pai Raikar
 c) Mallika Sengupta d) Ashok Bajpeyi

- 12) Pareekutty was also known as _____.
a) Little Boss b) Big Boss
c) Nallapenu d) Achkunju
- 13) Whose quotation did Pandurang find on the wall of Tambe's room?
a) Lokmanya Tilak b) Mahatma Gandhi
c) Swami Vivekananad d) Vinayak Sawarkar
- 14) Someone promised the poet to fetch _____.
a) the fruits of liberty b) the fruits from Kashmir
c) the fruits democracy d) the fruits of freedom

Q.2 Answer the following questions in brief. (Any seven) 14

- a) What is the dream of the poet in 'If I Could be Twenty again'?
- b) What does the poet see in bus mirror?
- c) How does the poet express modern man's insensitivity in *Bitter Truth*?
- d) How does the poet overcome his loneliness?
- e) Describe the different roles of a 'word'.
- f) Explain the title *Madhushala*.
- g) Describe pitiable and dismal conditions of workers in sugarcane fields.
- h) What happened with the man who went to fetch the fruits of freedom?

Q.3 a) Write short notes on any two of the following. 08

- 1) Relation between translation and interpretation
- 2) Textual Equivalence in translation
- 3) Authenticity in translation

b) Answer in brief any two of the following. 06

- 1) What do you mean by ethics in Translation?
- 2) How does the translator maintain the professional detachment in his job?
- 3) What is politics in translation?

Q.4 Write a critical note on the theme of alienation and disillusionment in *Cocoon*. 14

OR

Discuss *Chemmeen* as a tragic story of forbidden love.

Q.5 Throw light on the devastating effects of casteism portrayed in the story *Blue Flags*. 14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
English (Paper – VIII)
CULTURAL STUDIES

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:

14

- 1) Gayatri Chakravorty Spivak has written the essay _____.
a) Cultural Studies and its Theoretical Legacies
b) A comparison between Women and Men
c) Can the Subaltern Speak?
d) The Analysis of Culture

- 2) In the short story 'Draupadi' - Draupadi pushes Senanayak with her two mangled _____.
a) breasts b) hands
c) legs d) eyes

- 3) Dulna and Dopdi went to the forest of _____.
a) Jharkhand b) Jharkhani
c) Karnataka d) Gadchiroli

- 4) Jashoda is a wife of _____.
a) Pandit Kalinath b) Charan Singh
c) Kangalicharan d) Hari sal

- 5) Basini is an old maid servant of the _____ family.
a) Aldar b) Haldar
c) Deshpande d) Mahajan

- 6) In the short story behind the Bodice: Choli ke phichhe – Sital is wife of _____.
a) Ujan b) Upin
c) Uday d) Gopal

- 7) What is behind the bodice? The answer is of course _____.
a) Soul b) Dil
c) Breasts d) Heart

- 8) Tarabai Shinde's essay 'A comparison between Women and Men' published in _____.
a) 1882 b) 1888
c) 1884 d) 1885

- 9) _____ is the most influential figure in contemporary cultural studies.
a) Raymond Paul b) Stuart Hall
c) Daniel foie d) None of them

- 10) Bharathipura is a village situated in the western hills of _____.
a) Kerala b) Gujarat
c) Karnataka d) Jaipur

- 11) In the novel 'Bharathipura' all the villagers are _____ of Lord Manjunatha.

 - a) Foe
 - b) Friends
 - c) Devotees
 - d) Caretaker

12) _____ is the name of Jagannath's mother.

 - a) Chikki
 - b) Margaret
 - c) Sitadevi
 - d) Kalyani

13) Adiga used to visit Jagannatha's home everyday to teach _____.

 - a) Sanskrit
 - b) English
 - c) Physics
 - d) Astronomy

14) _____ was an umbrella repairer in Bharthipura.

 - a) Adiga
 - b) Jagannatha
 - c) Margaret
 - d) Rangappa

Q.2 Answer the following questions in two or three sentences each: (Any seven) 14

- a) Why does Senanayak surprise when he saw Draupadi?
 - b) Why does Draupadi disguised her name in the story ‘Draupadi’?
 - c) Why did Kangalicharan stolen samosas and sweets under his dhoti?
 - d) Give at least three names of Jashoda’s children?
 - e) Why did daughters-in-law of Haldar not feed their babies?
 - f) What was the profession of Jashoda?
 - g) Who was a Gangor?
 - h) What the difference Upin finds in Shital and Gangor?

Q.3 a) Answer the following questions in brief: (Any Two) 08

1) What are the characteristic features of Dalit Literature?

- 1) What are the characteristic features of Dant literature?
 - 2) What is indigenous culture?
 - 3) Write short note on feminism in India.

b) Write Short notes on any two of the following. 06

- 1) What is Cyber culture?
- 2) What is the importance of indigenous culture on literature?
- 3) Write a short note on rural literature.

Q.4 Discuss the status of woman in the essay ‘A comparison of Men and Women’ by Tarabai Shinde. **14**

OR

Critically comment on the essay ‘Can the Subaltern Speak’ by Gayatri Chakravorty Spivak.

Q.5 Discuss the art of characterization in the novel 'Bharathipura'? **14**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Kannada (Paper - XVI)
STUDY OF TRANSLATION

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

- प्र० १** सरियाद उत्तरगಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ 14
- 1) ಎಪಿಕ್ _____ ಎಂದರೆ
 - 1) ಕತೆ
 - 2) ನಾಟಕ
 - 3) ಮಹಾಕಾವ್ಯ
 - 4) ಕಾವ್ಯ
 - 2) ಈವೆಂಷು ಅವರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕವಿ _____
 - 1) ಬೈರನ್
 - 2) ಕೆಟ್‌ಸ್ಟ್ರೋ
 - 3) ಹೈನ್‌ನೇ
 - 4) ವಡ್‌ವಥ್‌
 - 3) ವಾಟ್‌ ಫಾಲ್‌ _____ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ
 - 1) ಜಲಪಾತ
 - 2) ಧಬಧಬ
 - 3) ಜಲಚರ
 - 4) ಜಲವಾಹಿನಿ
 - 4) ಮರಾಠಿಯ ಕಾಕಾ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ _____
 - 1) ಮಾಮಾ
 - 2) ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ
 - 3) ದೊಡ್ಡಪ್ಪ
 - 4) ಸೋದರಮಾವ
 - 5) ಗಡಿ ಭಾಗ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ _____
 - 1) ಆಳುಮಗ
 - 2) ಗಾಡಿ ಭಾಗ
 - 3) ಸೀಮಾ ಪ್ರದೇಶ
 - 4) ಸೀಮೆ
 - 6) ಕನ್ನಡದ ಹೆಚ್ಚು ಕಾದಂಬರಿ ಮರಾಠಿಗೆ ಬಂದದ್ದು _____
 - 1) ಬೈರಪ್ಪ
 - 2) ನಿರಂಜನ
 - 3) ನರಸಿಂಹಯ್ಯ
 - 4) ಕುಟ್ಟಿಮನಿ
 - 7) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದವರು _____
 - 1) ತೇನಂತ್ರೀ
 - 2) ರಂತ್ರೀ
 - 3) ಬಿವಂತ್ರೀ
 - 4) ಎಂಆರ್‌ಶ್ರೀ
 - 8) ಅಟೊಬಾಯೋಗ್ರಾಫಿ _____ ಎಂದರೆ
 - 1) ಚರಿತ್ರೆ
 - 2) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ
 - 3) ಆತ್ಮ ಚರಿತ್ರೆ
 - 4) ಕತೆ
 - 9) ಟ್ರಾಂಸ್‌ - ಎಚಿದರೆ -
 - 1) ದು:ಖಿ
 - 2) ಸು:ಖಿ
 - 3) ಮುಖಾಂತ್ರ
 - 4) ದು:ಖಾಂತ್ರ
 - 10) ಕಾದಂಬರಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದು _____ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ.
 - 1) ಹಿಂದಿ
 - 2) ಮರಾಠಿ
 - 3) ತೆಲುಗು
 - 4) ಇಂಗ್ಲೀಷ್
 - 11) ಅನುವಾದದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಕ್ಷತೆ ಬೆಳೆಯತ್ತದೆ _____
 - 1) ಕಾರಂತ
 - 2) ಬೈರಪ್ಪ
 - 3) ಪಂಪ
 - 4) ಅನಂತ ಮೂರ್ತಿ
 - 12) ಸಾನೆ ಗುರುಜಿ ಭಾಷೆ _____
 - 1) ತೆಲುಗು
 - 2) ಬಂಗಾಳಿ
 - 3) ಮರಾಠಿ
 - 4) ಕನ್ನಡ
 - 13) ಅನುವಾದಕನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದದ್ದು _____ ಜಾಳನ್
 - 1) ದ್ವಿಭಾಷಾ
 - 2) ಪರಂರೆ
 - 3) ಹಣ
 - 4) ಪತ್ರಿಕಾ
 - 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಅನುವಾದಕರು _____

ಪ್ರ. 2	ಎಂಕ್ಯು ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ –	14
1)	ಶಬ್ದನುವಾದ	
2)	ವೀ. ಎಂ. ಇನಾಂದಾರ್	
3)	ಅವುವಾದ ಅಗತ್ಯ ಇಂದು.	
4)	ಭಾವಾನುವಾದ	
5)	ರೂಪಾಂಶರ	
6)	ಅನುವಾದದ ಎರಡು ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.	
7)	ರೆವರೆಂಡ್ ಕೆಟೆಲ್ ಅವರ ಸಾಧನೆ	
8)	ನನ್ನ ನೆಚ್ಚನ ಅನುವಾದ ಕೃತಿ	
ಪ್ರ. 3	ಎರಡಕ್ಕೆ ತಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ –	14
1)	ಅನುವಾದಕನ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು.	
2)	ಅನುವಾದ ಒಂದು ಕಲೆ.	
3)	ಅನುವಾದದ ಪ್ರಕಾರಗಳು.	
ಪ್ರ. 4	ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ –	14
1)	ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಅನುವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.	
2)	ಅನುವಾದದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.	
ಪ್ರ. 5	ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧರೂಪ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ – ಅನುವಾದಕನಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಸ್ವಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.	14

Seat No. _____

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Urdu (Paper - VIII)

URDU SAHAFAT AUR FANN-E-TARJUMA NIGARI

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

14

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پری کیجئے:-

- (1) صحافتی ترجمے کو ترجمے کی سب سے زیادہ _____ قسم سمجھا جاتا ہے - مشکل ، مستقل ، معمولی ، آسان -
- (2) مترجم کو ادبی ترجمہ کرنے کے لئے دو زبانوں سے واقفیت کافی نہیں بلکہ دو _____ سے واقفیت بھی ضروری ہے - خاندانوں ، تہذیبوں ، عقائد ، مذہبوں ،
- (3) _____ ترجمہ سب سے مشکل ما نا جاتا ہے - نثری ، سائنسی ، صحافتی ، منظوم -
- (4) _____ میں فکر و خیال کی آزادی کے ساتھ اظہار میں بھی کچھ آزادی ہوتی ہے - بامحاورہ ترجمے ، آزاد ترجمے ، لفظی ترجمے ، متى ترجمے -
- (5) "ورنا کلر ٹر انسلیشن سوسائٹی کا قیام _____ میں عمل میں آیا - فورٹ ولیم کالج ، فورٹ سینٹ جرج کالج ، علی گڑھ تحریک ، دلی کالج
- (6) _____ کے قیام کا مقصود ایسی یونیورسٹی قائم کر نہ تھا جس کا ذریعہ تعلیم اردو زبان بو - جامعہ عثمانیہ ، علی گڑھ یونیورسٹی ، فورٹ ولیم کالج ، جامعیہ ملیہ دہلی ،
- (7) مولوی عبدالحق _____ میں بحیثیت ناظم خدمات انجام دینے - دارالترجمہ جامعہ مولانا آزاد انڈینشناں اردو سوسائٹی نئی دہلی ، عثمانیہ حیدر آباد ، یونیورسٹی ،
- (8) میر امن دہلوی نے فارسی کی مشہور کتاب "قصہ چہار درویش" کا اردو میں ترجمہ _____ کے نام سے کیا - باغ و بہار ، گور غر بیان ، باغ اردو ، نوطرز مرضع ،
- (9) اردو ترجمہ کو فروغ دینے کے لئے سر سید احمد خان نے _____ کی بنیاد ڈالی - ورنکلر ٹر انسلیشن سوسائٹی ، علی گڑھ تحریک ، سائینٹیفک سوسائٹی ،
- (10) شعر کا شعر میں ترجمہ _____ کہلانا ہے - منظوم ترجمہ ، نثری ترجمہ ، وضاحتی ترجمہ ، مفہومی ترجمہ -
- (11) قطب شاہی سلطنت کا پانچواں فرمان روائی بادشاہ مجدد قلی قطب شاہ نے _____ کی غزلوں کا اردو میں ترجمہ کیا - امیر خسرو ، سعدی شیرازی ، حافظ ، ملا واعظ کاشفی ،
- (12) سائنسی تصانیف کے قدیم ترین ترجموں میں پادری کی تالیف کردہ تصنیف _____ ہے - سفینہ حکمت ، بحر حکمت ، گنج خوبی ، دلار اسرا ر -
- (13) ملا واعظ حسین کاشفی کی مشہور کتاب "روضتہ الشہدا" کا اردو میں ترجمہ فضلی نے _____ کے عنوان سے کیا - رامائن کتھا ، کربلا کا مسافر - شہیدان کربلا ، کربل کتھا ،
- (14) سر سید احمد خان نے 'سائینٹیفک سوسائٹی' کی بنیاد _____ میں ڈالی - کلکتہ ، لکھنؤ ، پٹنه ، غازی پور -

14

۲۔ مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے - (کوئی سات)

- ۱) "صحافی ترجمہ" کسے کہتے ہیں؟
- ۲) اک کامیاب ترجمہ نگار کو دو زبانوں پر عبور رکھنا کیوں ضروری ہے؟
- ۳) آزاد ترجمہ کرتے وقت مترجم کو کس قسم کی سہولت ہوتی ہے؟
- ۴) "لفظی ترجمہ" سے کیا مراد ہے؟
- ۵) فورٹ ولیم کالج کے چند مشہور و مقبول مترجمین کے نام تحریر کیجئے؟
- ۶) آزاد ترجمہ سب سے پہلے اردو زبان میں کس نے کیا؟ تصنیف کا نام لکھئے؟
- ۷) علمی ترجمہ کرتے وقت کن باتوں کا خیال رکھنا چاہیے؟
- ۸) ترجمہ کی تعریف بیان کیجئے؟

08

۳۔ الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے - (کوئی دو)

۱. ترجمہ کی تاریخ پر مختصر روشنی ڈالیے؟
۲. ترجمے میں اصطلاحات کی اہمیت بیان کیجئے؟
۳. منظوم ترجمہ میں دشواریاں کیوں پیش آتی ہیں؟

06

ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے - (کوئی دو)

۱. ترجمہ کی اہمیت و افادیت بیان کیجئے؟
۲. "ساننسی ترجمہ" پر مختصر نوٹ لکھئے؟
۳. "ادبی ترجمہ" سے کیا مراد ہے؟

14

۴۔ مندرجہ ذیل سوال کا مفصل جواب لکھئے - (کوئی ایک)

- ۱) ترجمے کا فن اور اس کی مختلف قسمیں مفصل بیان کیجئے؟
- ۲) اردو ترجمے کے مختلف اداروں کی خدمات پر مفصل نوٹ تحریر کیجئے؟

14

۵۔ مذہبی ترجمے کی اہمیت اور آغاز و ارتقاء پر مفصل نوٹ قلمبند کیجئے؟

**Seat
No.**

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - II)
WOMEN IN INDIAN HISTORY

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory

2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct options.

14

SLR-HW-220

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a) Explain the woman working in medical sector.
 - b) Discuss the women works in colonial period industry.
 - c) State the Property Rights of woman after Independence.
 - d) Discuss the women education in Smruti period.
 - e) State the woman literature in Mughal Era.
 - f) Explain the Kothari Commission.
 - g) Explain the woman participation Non-cooperation Movement in India 1920?
 - h) State the work of woman in Textile Industry?
 - i) State the work of Women Indian Association.
 - j) Explain the type of political women's organization in India.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Education of women in Mughal period
 - b) Womens in peasant & workers movements
 - c) Contribution of women in Agriculture
 - d) Women's organization in Post Independence.

Q.4 Discuss the participation of women in various professions.

OR

Explain the women education in the ancient India.

Q.5 Discuss the contribution of the woman in Revolutionary Movement.

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक ग्रूप दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

13. —— या थिओॱ्सॉफीस्ट महिला नेत्या आर्यलँड देशाशी संबंधीत होत्या.

अ) डॉ. अंनी बेझंट
ब) डॉर्थी जिनाराज – दासा
क) अमु स्वामीनाथन
ड) मागरिट कीझन्स

14. 'ऑल इंडिया ट्रेड युनियन' ची स्थापना —— मध्ये झाली.

अ) 1920
ब) 1925
क) 1916
ड) 1931

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)

14

१. वैद्यकीय क्षेत्रात काम करणाऱ्या स्त्रीयांची माहिती स्पष्ट करा.
 २. वसाहतकालीन उदयोगातील स्त्रीयांच्या कामाची चर्चा करा.
 ३. स्वातंत्र्योत्तर स्त्रीयांच्या मालमत्ता हक्काविषयी सांगा.
 ४. स्मृती काळातील स्त्री शिक्षणांविषयी चर्चा करा.
 ५. मुघळ साम्राज्यातील स्त्री साहित्याची माहिती द्या.
 ६. कोठारी आयोग स्पष्ट करा.
 ७. 1920 च्या असहकार चळवळीतील स्त्रीयांचा सहभाग स्पष्ट करा.
 ८. स्त्रीयांचे कापड उदयोगातील कामाची माहिती सांगा.
 ९. भारतीय महिला संघटनेचे कार्य सांगा.
 १०. भारतीय राजकीय पक्षातील महिला संघटनेचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र. ३ कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

1. मुघलकालीन स्त्री शिक्षण
 2. शेतकरी आणि कामगार चळवळीतील स्त्रीया
 3. स्त्रीयांचे शेतीमधील योगदान
 4. स्वातंत्र्योत्तर काळातील स्त्रीयांच्या संघटना

प्र. 4 स्त्रीयांच्या विविध व्यवसायातील सहभाग याबाबत चर्चा करा.

किंवा

प्राचीन भारतातील स्त्री-शिक्षण स्पष्ट करा.

14

प्र. 5 क्रांतीकारी चळवळीतील स्त्रीयांच्या कार्याची चर्चा करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Economics (Paper - XI)
INDIAN ECONOMIC POLICY

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Choose the correct alternative.**14**

- 1) Head office of WTO is located at _____.
a) Uruguay b) Havana
c) Geneva d) None of the above
- 2) _____ is a main problem of Public Sector in India.
a) Industrial Sickness b) Under-utilization of capacity
c) Rise in cost d) All of the above
- 3) India accepted 'Disinvestment' policy from _____ year.
a) 1981 b) 1991
c) 2001 d) 2011
- 4) In 1991 the government appointed the committee on banking sector reforms under the chairmanship of _____.
a) M. Narasimhan b) C. Rangarajan
c) S. Chakravarty d) D. S. Karve
- 5) _____ market provides short-term loan.
a) Capital b) Money
c) Share d) None of the above
- 6) SEBI is formed in _____.
a) 1995 b) 1948
c) 1988 d) 1991
- 7) _____ is the instrument of monetary policy.
a) Tax b) Public expenditure
c) Bank Rate d) Public debt
- 8) _____ development financial institution provides medium and long term loans in capital market.
a) UTI b) ICICI
c) IDBI d) All of the above
- 9) In Pre-independent India, the export trade was specially related to _____ goods.
a) Capital b) Petroleum
c) Primary d) Electronic
- 10) FEMA means _____.
a) Federal Exchange Management Act
b) Food Exchange Management Act
c) Foreign Exchange Management Act
d) None of the above

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a)** What is Disinvestment?
 - b)** State two functions of SEBI?
 - c)** What is capital market?
 - d)** Write the meaning of balance of payment.
 - e)** State two objectives of monetary policy.
 - f)** Give the definition of Globalization.
 - g)** Write two problems of foreign capital.
 - h)** What is privatization?
 - i)** State two benefits of small scale industries.
 - j)** Write two objectives of, new industrial policy of 1991.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Causes of Industrial Sickness**
 - b) Import composition of Indian trade**
 - c) WTO and its impact on industrial sector**
 - d) Defects of MNCs**

Q.4 Write answer of the any one of the following.

14

- a)** Discuss the progress, and problems of small scale industries in India.
OR
b) Explain the trade policy of government in reform period.

Q 5 Review the monetary policy of RBI since 1991

14

- Q.5** Review the monetary policy of RBI since 1991.

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवड़ा :

14

- WTO चे मुख्यालय —— येथे आहे.
अ) ऊरुगवे
क) जिनेव्हा
ब) हवाना
ड) यापैकी नाही
 - ही भारतातील सार्वजनिक क्षेत्रामधील प्रमुख समस्या आहे.
अ) औद्योगिक आजारपण
क) खर्चातील वाढ
ब) क्षमतेचा अपूरा वापर
ड) वरिल सर्व
 - भारताने 'निर्गुंतवणूक' धोरणाचा स्विकार —— वर्षापासून केला.
अ) 1981
क) 2001
ब) 1991
ड) 2011
 - 1991 मध्ये सरकारने —— यांच्या अध्यक्षतेखाली बँकिंग क्षेत्रातील सुधारणेसाठी समिती नियुक्त केली.
अ) एम. नरसिंहम
क) एस. चक्रवर्ती
ब) सी. रंगराजन
ड) डी. जी. कर्वे
 - अल्पकालीन कर्जपुरवठा —— बाजारामार्फत होतो.
अ) भांडवल
क) शेअर्स
ब) नाणे
ड) वरिलपैकी नाही
 - SEBI ची स्थापना —— मध्ये झाली.
अ) 1995
क) 1988
ब) 1948
ड) 1991
 - हे चलनविषयक धोरणाचे साधन आहे.
अ) कर
क) बँकरेट
ब) सार्वजनिक खर्च
ड) सार्वजनिक कर्ज
 - भांडवल बाजारात —— हि विकास वित्तीय संस्था मध्यम व दिर्घकालीन कर्जाचा पुरवठा करते.
अ) UTI
क) IDBI
ब) ICICI
ड) वरिलपैकी सर्व
 - स्वातंत्र्यपूर्व भारताचा निर्यात व्यापार प्रामुख्याने —— वस्तुंशी संबंधित होता.
अ) भांडवली
क) प्राथमिक
ब) पेट्रोलियम
ड) इलेक्ट्रॉनिक
 - FEMA म्हणजे ——.
अ) सांघिक विनिमय व्यवस्थापन कायदा
ब) अन्नधान्य विनिमय व्यवस्थापन कायदा
क) विदेशी विनिमय व्यवस्थापन कायदा
ड) यापैकी नाही
 - व्यवहार तोलाची संकल्पना —— शी निगडीत आहे.
अ) स्थानिक व्यापार
क) राज्य व्यापार
ब) अंतर्गत व्यापार
ड) आतरराष्ट्रीय व्यापार

12. FDI म्हणजे ——
 अ) अन्नधान्य विकास निर्देशांक
 क) विदेशी थेट गुंतवणूक
 ब) विदेशी विकास संस्था
 ड) वरिलपैकी नाही
13. —— हे WTO चे उद्दिष्ट आहे.
 अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार वाढविणे
 क) पर्यावरणाचे संरक्षण करणे
 ब) रोजगार पातळी वाढविणे
 ड) वरिलपैकी सर्व
14. सत्य जोडी निवडा.
 अ) नविन औद्योगिक धोरण – 1948
 क) रुपयाचे अवमूल्यन – 1950
 ब) FEMA – 1956
 ड) WTO – 1995

प्र. 2	खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)	14
1.	निर्गुंतवणूक म्हणजे काय?	
2.	SEBI (सेबी) ची दोन कार्य सांगा.	
3.	भांडवल बाजार म्हणजे काय?	
4.	व्यवहारतोलाचा अर्थ लिहा.	
5.	चलनविषयक धोरणाची दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.	
6.	जागतिकीकरणाची व्याख्या द्या.	
7.	परकिय भांडवलाच्या दोन समस्या लिहा.	
8.	खाजगीकरण म्हणजे काय?	
9.	लघु उद्योगाचे दोन फायदे सांगा.	
10.	1991 च्या नवीन औद्योगिक धोरणाची दोन उद्दिष्ट्ये लिहा.	
प्र. 3	कोणत्याही दोन टीपा लिहा.	14
1.	औद्योगिक आजारपणाची कारणे	
2.	भारतीय व्यापाराची आयात संरचना	
3.	WTO आणि त्याचे औद्योगिक क्षेत्रावरिल परिणाम	
4.	बहुराष्ट्रीय महामंडळाचे दोष	
प्र. 4	खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.	14
	भारतातील लघु उद्योगांची प्रगती व समस्या यांची चर्चा करा. किंवा सुधारणा कालखंडातील सरकारचे व्यापारी धोरण स्पष्ट करा.	
प्र. 5	RBI च्या 1991 पासूनच्या चलनविषयक धोरणाचा आढावा घ्या.	14

Seat No.	
---------------------	--

Set P**M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - IV)****THE THOUGHTS OF MAHATMA PHULE & Dr. BABASAHEB AMBEDKAR**

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) 'Bhartiya Asprushetechha Prashna' a book was written by _____.
a) Mahatma Phule b) V. R. Shinde
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Rajarshi Shahu
- 2) When was established 'Depressed Class mission'?
a) 16 October 1907 b) 17 October 1906
c) 18 October 1906 d) 18 October 1907
- 3) _____ was established 'Bahishkrit Hitakarini Sabha'.
a) Mahatma Phule b) Vitthal Ramji Shinde
c) Dr. Babasaheb Ambedkar d) Rajarshi Shahu
- 4) 'Annihilation of Caste' a book was written by _____.
a) Vitthal Ramji Shinde b) Guttam Budha
c) Mahatma Phule d) Dr. Babasaheb Ambedkar
- 5) 'Who were the Shudras' a book was written by _____.
a) Dr. Babasaheb Ambedkar b) Rajarshi Shahu
c) Mahatma Phule d) Vitthal Ramji Shinde
- 6) _____ was established 'Akhil Bhartiya Scheduled castes Federation'.
a) Ramdas Athwale b) Dr. Babasaheb Ambedkar
c) Vitthal Ramji Shinde d) Prakash Ambedkar
- 7) The Hindu Succession Act was passed in _____.
a) 1957 b) 1951
c) 1956 d) 1955
- 8) When was Satyagraha of Mahad?
a) 1928 b) 1927
c) 1929 d) 1926
- 9) When was established Milind Mahavidyalaya?
a) 20 June 1951 b) 21 June 1949
c) 19 June 1950 d) None of these
- 10) When was established 'Independent Labour Party'?
a) 1936 b) 1935
c) 1937 d) 1938
- 11) When was written a book 'Ranade, Gandhi and Jinna'?
a) 1942 b) 1941
c) 1940 d) 1943
- 12) Who write a book 'Ancient Commerce in India'?
a) Ranjeet Guha b) D. D. Kosambai
c) Dr. B. R. Ambedkar d) Romila Thapar

- 13) When was established 'Bombay Education Society'?
- a) 1815
 - b) 1814
 - c) 1820
 - d) 1816

- 14) When was established first school for Dalit?
- a) 1854
 - b) 1853
 - c) 1855
 - d) 1851

Q.2 Write a short answer. (Any seven) 14

- a) Work of Depressed class mission
- b) Satyagraha of Mahad
- c) Caste system
- d) Independent Labour Party
- e) Mangaon conference
- f) Hindu Marriage Act
- g) Features of Hindu Code Bill
- h) Dr. Ambedkar's Newspaper
- i) Religion
- j) Prabuddha Bharat

Q.3 Write short notes. (Any Two) 14

- a) Educational Policies of British
- b) Educational work of Vitthal Ramji Shinde
- c) Dr. Ambedkar's thoughts on Varna System
- d) Women Empowerment

Q.4 Take the account of Dr. Babasaheb Ambedkar's Educational Work. 14

OR

Explain the social work of Dr. Babasaheb Ambedkar.

Q.5 Explain the Dr. Babasaheb Ambedkar's views on Historiography. 14

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक ग्रूप दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवड़ा :

14

प्र. 2	खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही सात)	14
1)	डिप्रेस्ड क्लास मिशनचे कार्य	
2)	महाडचा सत्याग्रह	
3)	जाती व्यवस्था	
4)	स्वतंत्र मजूर पक्ष	
5)	मानगाव परिषद	
6)	हिंदू विवाह कायदा	
7)	हिंदू कोडबिलाची वैशिष्ट्ये	
8)	डॉ. आंबेडकरांची वृत्तपत्रे	
9)	धर्म	
10)	प्रबुध्द भारत	
प्र. 3	कोणत्याही दोन टीपा लिहा.	14
1)	ब्रिटिशांचे शिक्षणविषयक धोरण	
2)	विड्हुल रामजी शिंदे यांचे शैक्षणिक कार्य	
3)	डॉ. आंबेडकरांचे वर्णव्यवस्थेसंबंधी विचार	
4)	महिला सबलीकरण	
प्र. 4	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या शैक्षणिक कार्याचा आढावा घ्या. किंवा डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे सामाजिक कार्य सांगा.	14
प्र. 5	डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचा इतिहासलेखन विषयक दृष्टीकोन सांगा.	14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
Economics (Paper - XII)
INTERNATIONAL TRADE & FINANCE

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word:**14**

- 1) _____ is a systematic record of economic transactions of the residents of a country with the rest of the world during a given period of time.
a) Balance of payment b) Balance of trade
c) Terms of trade d) Rate of exchange
- 2) In balance of payment _____ are shown on credit side.
a) import goods b) export goods
c) capital goods d) consumer goods
- 3) _____ is the price of one currency in terms of another.
a) Rate of import b) Rate of export
c) Rate of exchange d) Rate of interest
- 4) Foreign trade multiplier is equal to the reciprocal of marginal propensity to save plus _____.
a) Marginal propensity to consume b) Marginal propensity to spend
c) Marginal propensity to export d) Marginal propensity to import
- 5) When the balance of payment of a country is in _____ the demand for domestic currency is equal to its supply.
a) equilibrium b) disequilibrium
c) deficit d) surplus
- 6) _____ rate system is freely determined by currency demand & supply forces.
a) Fixed b) Flexible
c) Determined d) Restricted
- 7) SEZ means _____.
a) Social Economic Zone b) Social Export Zone
c) Special Economic Zone d) Seasonal Exchange Zone
- 8) The WTO accepted the objectives of _____ with some extensions.
a) IDA b) IBRD
c) IMF d) GATT
- 9) Monetary approach has been used by _____ while suggesting measures to correct disequilibrium in balance of payment.
a) IMF b) IBRD
c) World Bank d) WTO
- 10) FDI means _____.
a) Food Development Index b) Foreign Direct Investment
c) Foreign Development Institution d) Foreign Direct Import

- 11) WTO means _____.
a) World Tourist Organization
c) World Trade Organization
b) World Transport Organization
d) None of the above
- 12) IMF provides _____ finance.
a) Agricultural
c) Long term
b) Industrial
d) Short term
- 13) GATT came in to force in _____.
a) 1947
c) 1967
b) 1957
d) 1977
- 14) India has joined the WTO in _____ as a founder member.
a) 1975
c) 1995
b) 1985
d) 2005

Q.2 Write a short answer. (Any seven) 14

- a) What is disequilibrium in balance of payment?
- b) Define gold standard.
- c) Give two merits of fixed exchange rate.
- d) Give two demerits of flexible exchange rate.
- e) What is liberalization?
- f) What is difference between GATT & WTO?
- g) Give two objectives of WTO.
- h) Write two achievements of World Bank.
- i) Write two failures of Asian Development Bank.
- j) Give two items which includes in the balance of payment on current account.

Q.3 Write short notes. (Any Two) 14

- a) The process of adjustment under gold standard
- b) Foreign trade multiplier
- c) Role of SEZs
- d) Changing composition & direction of Indians foreign trade

Q.4 Broad Question. (Any one) 14

- a) Explain the process of adjustment under systems of fixed & flexible exchange rates.

OR

- b) What are the functions of WTO? Explain post WTO economic environment of the world?

Q.5 Give the review of India's Trade Policy since 1991. 14

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक ग्रूप दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

1. --- म्हणजे विशिष्ट कालावधीत एखाद्या देशाची जगातील अन्य देशांबरोबर झालेल्या आर्थिक व्यवहारांची शिस्तबद्ध केलेली नोंद होय.
अ) व्यवहारतोल
क) व्यापारशर्ती
ब) व्यापारतोल
ड) विनिमयदर

2. व्यवहारतोलात --- जमेच्या बाजूला मांडले जातात.
अ) आयात वस्तू
क) भांडवली वस्तू
ब) निर्यात वस्तू
ड) उपभोग्य वस्तू

3. --- म्हणजे एका चलनाची दुसऱ्या चलनात सागितलेली किंमत होय.
अ) आयात दर
क) विनिमयदर
ब) निर्यात दर
ड) व्याजदर

4. विदेशी व्यापार गुणक हा सीमान्त बचत प्रवृत्ती व --- यांच्याशी परस्परपूरक असतो.
अ) सीमान्त उपभोग प्रवृत्ती
क) सीमान्त निर्यात प्रवृत्ती
ब) सीमान्त बचत प्रवृत्ती
ड) सीमान्त आयात प्रवृत्ती

5. जेव्हा एखाद्या देशाचा व्यवहारतोल --- असतो तेव्हा देशांतर्गत चलनाची मागणी व पुरवठा समान असतात.
अ) समतोल
क) तुटीचा
ब) असमतोल
ड) शिलकी

6. --- दर म्हणजे चलनाची मागणी व पुरवठा यांच्यातून मुक्तपणे ठरलेला दर होय.
अ) स्थिर
क) निश्चित
ब) बदलता
ड) नियंत्रित

7. SEZ म्हणजे ---
अ) Social Economic Zone
क) Special Economic Zone
ब) Social Export Zone
ड) Seasonal Exchange Zone

8. WTO ने काही विस्ताराने --- ची उद्दिष्टे स्विकारली आहेत.
अ) IDA
क) IMF
ब) IBRD
ड) GATT

9. व्यवहारतोलातील असमतोल दुरुस्त करण्यासाठी --- ने मौद्रिक दृष्टीकोन स्वीकारला.
अ) IMF
क) World Bank
ब) IBRD
ड) WTO

10. FDI म्हणजे ---
अ) Food Development Index
क) Foreign Development Institution
ब) Foreign Direct Investment
ड) Foreign Direct Import

11. WTO म्हणजे ---
अ) World Tourist Organisation
क) World Trade organization
ब) World Transport Organisation
ड) None of the above

12. IMF --- कर्ज पुरवठा करते.
अ) शेतीसाठी
क) दिर्घकाळासाठी
ब) उद्योगांसाठी
ड) अध्यकाळासाठी

प्र. 2	खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा? (कोणतेही सात)	14
1)	व्यवहारतोलातील असमतोल म्हणजे काय?	
2)	सुवर्ण परिणामाची व्याख्या द्या.	
3)	स्थिर विनिमयदराचे दोन गुण लिहा.	
4)	बदलत्या विनिमय दराचे दोन दोष लिहा.	
5)	उदारीकरण म्हणजे काय?	
6)	GATT आणि WTO मधील फरक कोणता?	
7)	WTO ची दोन उद्दिष्ट्ये लिहा.	
8)	जागतिक बँकेचे दोन यश लिहा.	
9)	आशियाई विकास बँकचे दोन अपयश लिहा.	
10)	व्यवहारत तोलाच्या चालू खात्यातील समाविष्ट दोन बाबी	
प्र. 3	कोणत्याही दोन टीपा लिहा.	14
1)	सुवर्ण परिणामातील समन्वयाची प्रक्रिया	
2)	विदेशी व्यापार गुणक	
3)	सेंझ ची भूमिका	
4)	भारतातील विदेशी व्यापाराची रचना व दिशा	
प्र. 4	दिर्घीतरी प्रश्न (कोणतेही एक)	14
	स्थिर व बदलत्या विनिमय दर पद्धतीतील समन्वयाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.	
	किंवा	
	WTO ची कार्ये कोणती? WTO च्या स्थापनेनंतर जगातील आर्थिक स्थितीचे स्पष्टीकरण करा.	
प्र. 5	1991 पासून भारताच्या विदेशी व्यापाराचे परिक्षण करा.	14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - V)
HISTORY OF INDIA (650 A.D. - 1200 A.D.)
(Social & Cultural)

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word: 14

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a) Explain the duties of Kshatriya varna.
 - b) Describe the importance of Grihasthashram.
 - c) State the Ahimsa principle in Jainism.
 - d) Explain the difference between Mahayan and Hinyan sects of Buddhism.
 - e) Describe the features of Vedant school.
 - f) State the features of Vikramshila University.
 - g) Highlight the characteristics of chola Bronzes.
 - h) Explain the nature of Gopuras in Dravid temple architecture.
 - i) Describe the main features of Ajanta paintings.
 - j) Explain the importance of Sangam literature.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Position of women in social life
 - b) School of Mimansa
 - c) Gurukul education system
 - d) Kailas temple – Ellora

Q.4 Explain the life of Buddha and his main teaching.

OR

Describe the main features of Chalukyan temple architecture.

Q.5 Discuss the education system with special reference to Nalanda University.

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

1. अध्ययन, अध्यापन आणि यजन ही —— वर्णाची कर्तव्ये होती.

अ) ब्राह्मण	ब) क्षत्रिय
क) वैश्य	ड) शूद्र
2. जैन धर्मात —— हे पहिले तीर्थकर होऊन गेले.

अ) महावीर	ब) पाश्वनाथ
क) नेमीनाथ	ड) ऋषभदेव
3. त्रीपिटक ग्रंथ —— धर्माशी संबंधित होते.

अ) जैन	ब) बौद्ध
क) हिंदू	ड) वैदिक
4. कथा सरित सागर ग्रंथाचे लेखक —— आहे.

अ) सोमदेव सूरी	ब) गुणाख्य
क) दंडी	ड) राजशेखर
5. संगम साहित्य हे —— चा इतिहास माहित करून घेण्याचे प्रमुख साधन आहे.

अ) कर्नाटक	ब) तामीळनाडू
क) गुजरात	ड) राजस्थान
6. 'कवीराजमार्ग' हा कन्नड मधील ग्रंथ —— ने लिहिला.

अ) अमोघ वर्ष	ब) कृष्णदेवराय
क) दंतीदूर्ग	ड) गोविंद
7. द्रविड मंदिर वास्तूकलेचे —— हे वैशिष्ट होते.

अ) शिखर	ब) गोपूर
क) मंडप	ड) सुशोभित द्वारशाखा
8. बेसलचे कैलास मंदिर —— घराण्याने खोदविले.

अ) चोल	ब) चालुक्य
क) राष्ट्रकुट	ड) पल्लव
9. वर्णपद्धती —— वर आधारलेली होती.

अ) गुण	ब) श्रमविभागाणी
क) रंग	ड) व्यवसाय
10. गौतम बुद्धाच्या जन्मकथा —— म्हणून ओळखल्या जातात.

अ) जातकास	ब) ब्रिहतकथा
क) थेरिगाथा	ड) पंचत्रत
11. गोमटेश्वराचा महाकाय पुतळा —— या ठिकाणी आहे.

अ) बदामी	ब) हळेबीड
क) ऐहोले	ड) श्रवणबेळगोळ
12. दशकुमार चरितचा लेखक —— हा आहे.

अ) बाणभट्ट	ब) कालीदास
क) दंडी	ड) विशाखादत्त

13. अजिंठा चित्रकला —— धर्माशी संबंधित आहे.

- अ) बौद्ध
क) हिंदू
ब) जैन
ड) वैदिक

14. रथ मंदिरे —— राज्यात आहेत.

- अ) कर्नाटक
क) ओडिशा
ब) तामीळनाडू
ड) मध्यप्रदेश

प्र. 2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा? (कोणतेही सात)

14

1. क्षत्रिय वर्णाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.
2. गृहस्थाश्रमाचे महत्त्व विशद करा.
3. जैन धर्मातील अहिंसा तत्व स्पष्ट करा.
4. बौद्ध धर्मातील महादान व हीनदान पंथातील भेद स्पष्ट करा.
5. वेदांत दर्शनाची वैशिष्ट्ये विशद करा.
6. विक्रमशीला विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
7. चोल काळातील ब्रॅंझ कलेवर प्रकाश टाका.
8. द्रविड मंदिर वास्तुकलेतील गोपूराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
9. अजिंठा चित्रकलेची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.
10. संगम साहित्याचे महत्त्व विशद करा.

प्र. 3 कोणत्याही दोन टीपा लिहा.

14

1. सामाजिक जीवनातिल स्त्रीयांची परिस्थिती
2. मीमांसा दर्शन
3. गुरुकुल शिक्षण पद्धती
4. कैलास मंदिर – वेरुळ

प्र. 4 गौतम बुद्धाचे जीवनचरित्र आणि त्याची प्रमुख शिकवण स्पष्ट करा.

14

किंवा

चालुक्य मंदिर वास्तुकलेची प्रमुख वैशिष्ट्ये विशद करा.

प्र. 5 नालंदा विद्यापीठाच्या विशेष संदर्भासह शिक्षण पद्धतीवर चर्चा करा.

14

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Semester - IV) (CBCS) Examination Mar/Apr-2018
History (Paper - VI)
HISTORY OF U.S.S.R. (1917 A.D. - 1977 A.D.)

Time: 2½ Hours

Max. Marks: 70

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Select the appropriate word : 14

Q.2 Write a short answer. (Any seven)

14

- a) Who and which Nobel Prize awarded novel criticized Russia.
 - b) During the collective leadership, who was the minister of defence and Home-Minister?
 - c) Who was challenged first time to address Stalin policy at 1956 A.D.
 - d) Who was adopted the liberal policy in Russia.
 - e) When and which nuclear place to raise Russia was agreed for withdraw?
 - f) Who was the first American President visited Russia.
 - g) Which Indian steel plant was help from Russia?
 - h) When did Russia exploded first Hydrogen bomb?
 - i) Write the names of Russian artificial satellite.
 - j) Write the name of first animal sent by Russia in space.

Q.3 Write short notes. (Any Two)

14

- a) Youth organization of C.P.S.U.
 - b) Problem of Cuba
 - c) Agricultural development
 - d) Condition of labour in U.S.S.R.

Q.4 Give an account of reforms and progress in Khrushchev Era.

OR

Trace the industrial development of U.S.S.R. during the period of 1953 to 1977 A.D.

Q.5 Discuss the progress in science and space research in Russia.

14

(मराठी रूपांतर)

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक ग्रूप दर्शवतात.

प्र. 1 योग्य पर्याय निवडा :

14

प्र. 2	खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा? (कोणतेही सात)	14
1.	रशियाच्या कारकिर्दीवर टिका करणारी नोबेल पारितोषिक विजेती कोणाची व कोणती कादंबरी आहे?	
2.	सामुदायिक नेतृत्वाच्या वेळी संरक्षणमंत्री व गृहमंत्री कोण होते?	
3.	इ.स. 1956 ला स्टॅलिनच्या धोरणाचा भाषणातून पहिल्यांदाच जाहिरपणे आव्हान कोणी दिले?	
4.	रशियात उदारमतवादी धोरण कोणी स्विकारले?	
5.	रशियाने कधी व कोणत्या अण्वस्त्र तळ उभारण्यापासून माघार घेतली?	
6.	रशियाला भेट देणारे पहिले अमेरिकन राष्ट्राअध्यक्ष कोण होते?	
7.	रशियाने भारतातील कोणत्या पोलाद कारखान्याला मदत केली होती?	
8.	रशियाने पहिल्या हायझोजन बॉम्बचा स्फोट कधी घडवून आणला?	
9.	रशियातील कृत्रिम उपग्रहाची नावे लिहा.	
10.	रशियाने अंतराळात पाठविलेल्या पहिल्या प्राण्याचे नाव लिहा.	
प्र. 3	कोणत्याही दोन टीपा लिहा.	14
1.	सी.पी.एस.यु. ची युवक संघटना	
2.	क्युबा ची समस्या	
3.	कृषी विकास	
4.	रशियातील कामगाराची स्थिती	
प्र. 4	खुश्चेह कालखंडातील सुधारणा व प्रगतीचा आढावा घ्या.	14
	किंवा	
	रशियातील इ.स. 1953 – 1977 काळातील औदयोगिक प्रगतीचा आढावा घ्या.	
प्र. 5	रशियातील विज्ञान व अवकाश संशोधनाची चर्चा करा.	14